Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 82 (4974)
Суббото
апрелиин
20
1946 он

Сэн 20 мүнгэн.

Шэнэ табанжэл соо Советскэ Союз доторнай түйлай ехэ барилганууд бүтэхэ байна.

Эдэ барилгануудта эрхим модо элбэгээр ба саг соонь үгэхын түлөө үбэлэйхидөөл адли эршэтэйгээр зундаа ажаллаха гээшэ—манай республикын модошодой маша хүндэтэй зорилго мүн.

Модошодой үбэлэй амжалтануудые урадхуулга дээрэ олошоруулха

Ой модоной ажаүйлэдбэри болбол манай республикын арадай ажахын шухала һалбаринуудай нэгэн болоно. Энэ хаа дүрбэдэхи сталинска табанжэл соо табигдаһан шухалын шухала хэмжээ ябуулгануудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ ба манай арадай ажабайдалые саашадань һайжаруулха хэрэгтэ ехэхэн һуури һуурииие зэргэтэй.

Ой модоной ажаүйлэдбэриин талаар—1950 ондо дайнай урдахи хэмжээндэ орхоо барилгын ой модые шэрэжэ асаралгые 59 процент, тес хабтагайнуудай үйлэдбэрие 14 процент дээшэлүүлхэ.

Ой модо бэлэдхэлэй үйлэдбэриин базануудые дээшэлүүлхэ, мүн баһа Баруун Сибирьтэ ба Алас Дурнада ой модоной нөөсэлые дээшэнь үргэхэ. Модо бэлэдхэл ба шэрэлгые нэлэнхыдээ гарай хүдэлмэри хэрэглэдэг ажаүйлэдбэриин нэгэ һалбари байһаниие харин мүнөө сагай үргэлжын ба мэргэжэлтэ хүдэлмэришэдэй кадрнуудтай хүгжэмэл механизированна ажаүйлэдбэри болгохо» гэжэ сталинска дүрбэдэхи табанжэлэй түсэб тухай Хуули соо хэлэгдэнэ.

Энэ Хуули соо хэлэгдэһэн харюусалгата хүдэлмэриин нилээд хубинь манай республикын ой модоной ажаүйлэдбэридэ ногдохо байна.

Тиимэ тулада республикын модошод болбол дайнай үеын темпые алдангүй, үшөө эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ, ороондоо барилгын материалнуудые ехээр үгэхэ гэһэн зорилготой байна. Тиин, манай республикын ой модоной ажаүйлэдбэри хүдэлмэриеэ нилээд һайжаруулжа, модо бэлэдхэлэй ба шэрэлгын үнгэрһэн сезон соо нэгэ-бага амжалта түйлаһыень тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

«Бурмонголлес» трестдэ хабаатай бүхы леспромхозууд ба мехлеспунктнууд 1945—1946 онуудай модобэлэдхэлэй сезоной түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ. Трестын предприятинуудай дунда, Эрийскэ мехлеспунктын коллектив модо отололгын түсэбые 250 процент, шэрэлгын түсэбые 172 процент гүйсэдхэжэ, социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн байна. Мүн тэрэшэлэн Хандагатайн, Шулутайн, Сэлэнгын мехлесопунктын коллективүүд модо шэрэлгын ба отололгын түсэбые горьтойгоор үлүүлэн дүүргэжэ байгаа.

Гэбэшье, зарим, жэшээлхэдэ, Хоринай, ...ын мехлесопунктнууд ба леспромхозууд модо бэлэдхэлэй ба шэрэлгын сезоной хүдэлмэриие унжагайруулжа, уялгата түсэбөө дүүргээгүй байшоо. Эдэ мехлесопунктнууд ба леспромхозууд модо бэлэдхэлэй ба шэрэлгын түсэбые юундэ дүүргээгүйб гэхэдэ, тэдэнэрэй хүтэлбэрилэгшэд, партийна, комсомольско организацинууд болбол парти ба правительствын харюусалгата даалгабариие дүүргэхэ хэрэгтэ өөрынгөө коллективые мүүсэ элсүүлһэн, ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ, бүридхэл ба эмхидхэлые һайжаруулжа, социалистическэ мүрысөөе үргэлжэ дэлгэрүүлжэ шадаагүй байна.

Һаяхан үнгэргэгдэһэн республикын ой модоной ажаүйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн болбол үнгэрһэн сезоной дүнгүүдые тодорхойлоод, социалистическэ мүрысөөнэй түрүүшүүлые элирүүлһэн ба хойно гээгдэжэ ябагшадые хатуу шүүмжэлэлдэ оруулһан байгаа. Тиигээд, энэ зүблөөндэ хабаадагшад модо бэлэдхэл ба шэрэлгэ дээрэ байгаа дутуу дундануудые усадхаха хэмжээнүүдые ба саашанхи зорилгонуудые тодорхойлоо һэн.

Ой модоной ажаүйлэдбэриин предприятинуудай дэргэдэхи партийна, комсомольско, профсоюзна организацинуудай хүдэлмэри тэдэнэрэй коллективүүдэй түйлаһан үйлэдбэриин амжалтануудаа дээрэһээ сэгнэгдэхэ байна. Тиимэ тулада партийна, комсомольско ба профсоюзна организацинууд өөһэдынгөө хүмүүжүүлгын ба агитационно-ойлгуулгын хүдэлмэриие ажахын шухала зорилгонуудтай нягта холбуулжа ябуулха уялгатай гээшэ.

Модо отололгын ба шэрэлгын сезон гол түлэб дүүрэжэ, модо урадхуулгын харюусалгата сезон эхилхэнь. Тиин ой модоной ажаүйлэдбэриин бүхы хүдэлмэришэд болбол үбэлэй үедэ түйлаһан амжалтануудаа модо урадхуулга дээрэ бэхижүүлжэ, урда урданайхиһаа улам һайнаар ажаллаха ушартай.

Тиихэтэй хамта энээнэй урда жэлнүүдэй модо урадхуулгын хүдэлмэринүүдтэ байгаа дутуу дундануудые бэлэдхэлэй хүдэлмэриин үедэ бүримүһэн усадхаха ёһотойбди. Барилгын ба түлеэ-түлишын модо урадхуулгын үедэ тон ехэ хоролтодо оролог байгаа. Ушарынь гол горхоной эрье заха һайса сэбэрлэгдээгүй, мүн урадхуулагдаһан модоной хойноһоо харууһан муугаар табигдаһан дээрэһээ модон уһанай эрьедэ хаягдадаг ба хаһа саг соогоо абтадаггүй байһан юм. Иимэ дээрэһээ нилээд ехэ тооной барилгын ба түлеэ түлишын модон энэ тэрэ гол мүрэнэй эрьедэ хэбтэжэ, үмхирэжэ хэрэглэлһээ гарадаг байгаа.

Партийна, советскэ организацинууд ба ой модоной ажаүйлэдбэриин бүхы хүтэлбэрилэгшэд модо урадхуулгын сезониие жэшээтэ һайн бэлэдхэлтэйгээр угтахын түлөө өөрынгөө бүхы хаба шадалые харуулха сагынь ерээд байна. Мүнөө үедэ, модо урадхуулгада хэрэглэгдэхэ онгосо, катер, түмэр троссо, дэгээ мэтын шухала юумэнүүдые бүрин түгэс бэлэдхэхэ хэрэгтэй.

Дүрбэдэхи сталинска табанжэлэй турша соо манай республика дотор ажаүйлэдбэриин ба зам харилсаанай барилганууд болон ажалшан арадай ажаһууха гэрнүүд ба культурно-гэгээрэлэй ехэ ехэ барилганууд бодхоогдохо ёһотой. Тиимэ тулада нь, республикын ой модоной ажаүйлэдбэриин ба модо урадхуулга дээрэ хүдэлмэрилжэ байгаа хүдэлмэришэд дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй нэгэдэхи жэлдэ модо урадхуулгын хүдэлмэриие жэшээтэ һайнаар угтаха ба үнгэргэхын түлөө тэмсэхэ ёһотой.

Мүн ой модоной ажаүйлэдбэриин предприятинуудта, мехлесопунктнуудта, леспромхозуудта шэнээр бүтээгдэхэ барилгануудые, харгы замуудые заһабарилха ба шэнээр табиха хүдэлмэринүүдые, гараар бүтээгдэдэг хүнгэ ажалые механизацилха хэрэгые хаһа саг соонь ябуулха тон шухала зорилго болоно.

Модо урадхуулга дээрэ жэшээтэ һайн тэмсэлые үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, ажалай бүтээсэ ба бүридхэл эмхидхэлые һайжаруулжа, парти ба правительствын даалгабариие эрхимээр бэелүүлэе!

Майн 1-эй ба Илалтын үдэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөн

Майн 1-эй ба Илалтын үдэрэй хүндэлэлэй мүрысөөн бүхы ороной дотор үргөөр дэлгэржэ байна. Майн урда тээ ...нуудай ба стахановецуудай үйлэдбэриин шэнэ амжалтанууд тухай Свердловск, Кишинев, Ярославль, Сыктывкар, Ворошиловград ба бусад городуудай мэдээсэлнүүд ороно. Свердлов ...Сергеевэй нэрэмжэтэ металлургиин завод ажалай вахтада жагсажа, апрелиин түсэбые шэрэмэй талаар 500 тонноор, буладай талаар 3000 тонноор прокадаар 2000 тонноор үлүүлэн дүүргэхэ уялга абаһан байна. Ярославльта шиннэ заводой коллектив түсэбһөө гадуур 5000 автомобилиин покрышка гаргаха гэжэ уялга абаба.

Полинууд дээгүүр

...вой хүдэлмэриин фронт үргэдхэгдэжэ байна. Запорожско областиин ...зуунууд эртын тарилгын түсэб дүүргэжэ байна. Казахстанда колосто ба техническэ культурануудай тарилга үргэнөөр ябажа байна. Омскһоо гадаһан газарнуудые түүбэрилэн тариха полевой хүдэлмэриин эхилһэн тухай телеграфаар мэдээсэнэ.

Ставропольщинын эрхим тракторна бригада

Ставропольско хизаарай Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө-ажахын артелиин полинууд дээрэ хүдэлмэридэг Богословско ...эй (ССР-эй Верховно Соведэй депутат Михаил Федорович Плотников)...тракторна бригада ажалай үндэр бүтээсын жэшээнүүдые харуулна. 19 хүдэлмэриин үдэр соо бригада болбол ехэхэн амжалтатайгаар трактор бүхэнөөр 345 гектар газар хахалба. Трактористнууд-мянгатанай мүрысөөндэ энэ бригада хизаар соогоо түрүү һуури эзэлнэ.

Тарилга үглөө мүнөөгүй эхилхэнь!

Тарилгын урда тээхи хүдэлмэриие үргэн фронтоор ябуулая!

Бичүрын аймагта

Эндэхи колхозууд хабарай полевой хүдэлмэридэ бултадаа жэгдэрэн ороо. Мүнөө үедэ аймагай колхозуудай гол хүсэн тарилгын урда тээхи газарай хүрьһые һайнаар элдүүрилжэ, шииг нойто барижа абаха хэрэгтэ элсүүлэгдэнхэй байна.

Дүүрэн бэшэ мэдээгээр, энд 3.000 гектар борнойлогдоһон, 1700 гектар хахалагдаһан, 200 гектарта культиваци хэгдэһэн байха юм. 665 плуг, 72 трактор, 355 борной колхозуудай поли дээгүүр гаргагданхай. Һаянай машина зэмсэг, мори унаа болон колхозниگууд полевой хүдэлмэридэ улам олоороо элсүүлэгдэжэ байна.

Һүүлэй үедэ газарай хүрьһые эрхим шанартайгаар бэлэдхэһэн колхозууд эртын орооһото культурануудые тарижа эхилбэ. Апрелиин 17-ой мэдээгээр 387 гектарта орооһото культуранууд тарилгадаһан байна.

Тэрэшэлэн тарилгын газар уһалха хүдэлмэриие эршэтэйгээр ябуулжа байһан колхозууд хэдэ-хэдэн гектарта зайрам тогтоогоо.

Газараа сараар борнойлно

ХОРИ. (Манай корреспондентһээ). Аймагай колхозууд апрелиин 10 гаранаар полидоо гаража, тарилгын урда тээхи газарай элдүүрилгэдэ оробо.

«Улаан Одон» гэжэ хүдөө жалай артелиинхид эртын борнойлгодо апрелиин 15-да ороһон байна. Тэрэнһээ хойшо эндэхид 100 гаран гектар борнойлбо. Борнойлгодо диилэнхидээ сар ба һубай үнеэд хэрэглэгдэнэ. Мүн энэ колхозой поли дээрэ трактораар культиваци хэгдэжэ байха юм.

«Пламя» колхозой поли дээгүүр 10 плугшад ба 4 борнойшод хүдэлмэрилнэ. Газар хахалагшад ба борнойшод полидо гараһанһаа, хойшо агротехникын заабариие эрхимээр сахихын түлөө үнэн зүрхэнһөө тэмсэнэд. Тэрэшэлэн «Красный партизан», Үдын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудаар тарилгын урда тэхи газарай элдүүрилгэ ябуулагдажа байна.

Ц. ГАРМАЕВ.
(Б. М. Үнэнэй корреспондент).

Полевой хүдэлмэри үдэр бүри үргэдэнэ

НОВО-СЕЛЕНГИНСК. (Манай информаторһаа). Аймаг дотор тарилгын урда тээхи газарай элдүүрилгэ эхилһээр үнинэй болобо. Тамчын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо газарай элдүүрилгэ үдэр ерэхэ бүри үргэдэнэ. Апрелиин 18-ай мэдээгээр, энэ колхозойхид 58 гектар хахалһан, 54 гектар борнойлһон, 66 гектарта культиваци хэһэн байха юм. 32 плугшад үдэр бүри газар хахална. Эдэнэрэй олонхидынь үндэр бүтээсэ ба эрхим шанар түйлахын түлөө бүхы хүсөөрөө тэмсэнэд.

Тарянажалай хоёрдохи бригадын члену̇д Базарова, Солномов, Дамбаева гэгшэд 0.50 гектарай оронд үдэр бүри 0.55—0.60 гектар хүртэр һайн шанартайгаар хахалжа, нормоёо ходо үлүүлэн дүүргэдэг байна. Тэрэшэлэн тарянажалай нэгэдэхи бригадын члену̇д Солбоева, Эрдыниева, Доржиев, Жапов ба бусад түрүү хүдэлмэриин үльгэр жэшээ харуулдаг байха юм.

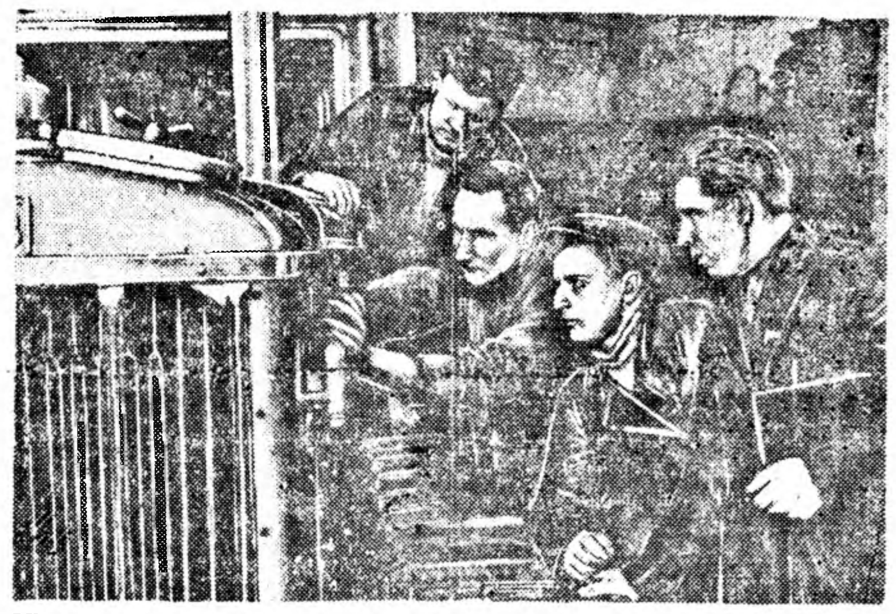
Селендумын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой эрэгтэй эмэгтэй члену̇д орооһото культурануудай эртын тарилгые майн нэгэ хүртэр дүүргэхэ уялга абаһан байна. Тиин, энэ колхозойхид тарилгын урда тээхи газарай элдүүрилгэдэ жэгдэрэн ороод, хүрьһые һайн шанартайгаар бэлэдхэжэ байнхай.

Бригада, звено болон хүн бүхэнэй дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэһэн байна. Тэрэнэй ашаар, полевой хүдэлмэридэ ябагшадай олонхид үйлэдбэриингөө нормонуудые һайн шанартайгаар үлүүлэн дүүргэнэ. Нүхэр Галдановагай хүтэлбэрилдэг нэгэдэхи звеногой члену̇д түрүүшын үдэрһөө хойшо үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлмэрилэн, түрүү зэргэдэ ябана. Звеное хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Галданова өөрөө үргэлжэ һайн жэшээ харуулан, бэшэ нүхэдөө үндэр бүтээсэтэ ажалда зоригжуулдаг байна. Мүн колхозниگууд Запарин, Мельников, Волосатов, хоёрдохи звеногой члену̇д Еранский, Дугданова, Цыденов ба бусад тусхайта нормонуудаа үлүүлэн дүүргэдэг байха юм.

Тэрэшэлэн тарилгын урда тээхи газарай элдүүрилгэдэ жэгдэрэн ороһон аймагай бусад колхозуудай члену̇д тарилгадаа эрхим газар бэлэдхэхын түлөө үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлмэрилжэ байнхай.

Телефоноор абтаба.

Г. САБЖАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тимирязевай нэрэмжэтэ Московско Ленинэй орденто хүдөө-ажахын Академиин дэргэдэ МТС-эй механигуудай курсада һуража байһан Вологодско областиин механигууд, Зүүн гарһаа: Польско МТС-эй механик В. И. Маслов, курсын багша инженер В. М. Семенов, Тотемско МТС-эй механик А. А. Сергачев ба Рослятинска МТС-эй механик П. Е. Павлов гэгшэд.

Д Черновой фото (ТАСС-эй фотохронико).

Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо

СОСНОВО-ОЗЕРСК. (Телефоноор абтаба). Ульдыргын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой члену̇д тарилгын урда тээхи газарай элдүүрилгые Яруунын аймаг соо яһала һайнаар үнгэргэжэ байна. Дүүрэн бэшэ мэдээгээр, эндэ 211 гектар элдүүрилэгдэжэ тарилга хэхэер бэлэн болоһон байха юм. Тэдэнэйэ 100 гектар Эгэтын МТС-эй тракторнуудаар элдүүрилэгдээ.

Полевой хүдэлмэридэ 31 морин, 26 сар болон һубай үнеэд ябана. Борнойшодой олонхидынь сараар хүдэлмэрилнэд. Тиигэбэшье, үдэрэйнгөө нормонуудые дүүргэдэг, үлүүлэн дүүргэдэг хүнүүд олон байха юм. Жэшээлхэдэ, борнойшод Доржиев, Михеев, Лесная гэгшэд түрүүшын үдэрһөө хойшо түрүү зэргэдэ ябанад.

Молотовой нэрэмжэтэ колхозой правлениин болон партийна организаци полевой хүдэлмэридэ ябажа байһан колхозниگуудай дунда социалистическэ мүрысөө бодотоор эмхидхэн, хүн бүхэндэ ажалай үндэр бүтээсэ, эрхим шанар түйлуулхын түлөө үдэр бүри тэмсэдэг байна.

Д. ДУГАРОВ.

Хээрын талада хэбтэһээр

Чесаны МТС-эй зарим хүдэлмэрилэгшэд шухала зэр зэмсэгүүдээ һайнаар хадагалжа, гамтайгаар эдлэхын оронд, харин тэрээндэ эзэн бусаар хандадаг байха юм. Жэшээлхэдэ, һубаг канава малтадаг нэгэ шэнэхэн плугаа аяар 1941 оной хабарһаа хойшо хээрын талада хаяжархинхай аад, тэрэнээ мүнөө хүртэр абангүй жэбэрүүлжэ байна.

Энэ плугай хажуугаар МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд болон ахалагша механик нүхэр Зайцев саг үргэлжэ ходо хатаргалдажа гарадаг байха юм. Теэд, тэдэнэрэй хэниинь шье энэ плугаа абажа хэрэглэхын түлөө оролдоогүй байна.

Газартаряалангые элдүүрилгэдэ шухала туһатай машиные хээрын талада орхижорхёод байһан Чесанын МТС-эйхид юу болоожо байна гээшэб, али МТС-эй машина зэмсэгүүд тоо бүридхэлгүй болошоо юм гү?

П. СОДБОЕВ.

„Республикын эрхим малшан" гэһэн нэрэзэргэдэ хүртэхын түлөө!

Үбэлэй адуулгые һайнаар үнгэргэһэнэй аша

Хэжэнгын аймагай Дунда-Худанай сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхозой малшад үхэр малаа тобир тарганаар үбэлжүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ үргэн далайсатайгаар оролсоо һэн. Түрүү малшад үбэлэй адуулгые һайнаар үнгэргэхэтэеэ нэгэн доро, малаа зоотехническэ заабариин ёһоор харууһалжа үбэлые хоролтогүйгөөр үнгэргөө. Тэдэ түрүү малшад үбэлэй һарануудта арбилһан үбһэ тэжээлээ хабарай хагсууда хэрэглэжэ байна.

Һубай малай гүүртын малшан Даши Дамдинов гэгшэ 100 гаран залуу малые түхэреэн үбэл соо адуулжа гараа. Үбһэ тэжээл элдинүүй хагданда ябаһан эдэ мал хүсэ шадалаа алдаагүй тэнюун тарган байха юм.

Үбэлэй хүйтэниие амгаланаар дабаад байһан дээрэхи колхозой түрүү малшад бэедээ даажа абаһан һүрэгүүдээ хагсуу хабарай үедэ хоролтогүйгөөр харууһалхын түлөө үбэлэйхиһээ үшөө эршэтэйгээр оролдожо байна.

Ц. ТОГТОХОЕВ.

Тэжээлэй бата бэхи бааза байгуулхын түлөө

Алуу малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын түлөө тэмсэжэ байһан Хэжэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо байгша оной марта соо сабшалангай ургасые дээшэлүүлхэ талаар үтэлһэн колхозниگуудай суглаан болоожо тэндэ шухала зүйлнүүдые хэлсэһэн байгаа. Тэндэ сугларһан үбгэд сабшалангаа хайшан гээ һаа һайжаруулхабибди гэжэ дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдэһэн байха юм. Тиихэ зуураа сабшалангай газар уһалхын тулада Чесана гол дээрэ хаалта түхеэрэхэ, һубаг канавануудые заһабарилха, мүн шугы бургааһа, модо шулууе сэбэрлэхэ мэтын шухала хэмжээнүүдые хараалаа һэн.

Үгэ хэлэһэн үбгэд һайнаар хүдэлмэрилхэбди гэжэ бэеэ уялгалхаһаа гадна сабшалан һайжаруулхын түлөө мүрысэел гэжэ бүхы колхозниگуудаа уряалһан байгаа.

Тиин, үглөөдэрынь энэ колхозойхид хараалһан хэмжээ-ябуулгануудаа бэелүүлжэ, ороо һэн. Хаалта барихын тулада 60 мори унаатай 60 хүн гаража горьтойхон тооной модо ба шулуу бэлэдхэһэн байгаа. Мүнөө сабшалан һайжаруулха хүдэлмэри энэ мэтээр үргэлжэлүүлэгдэжэ байха юм. Дүүрэн бэшэ мэдээгээр тус колхозой члену̇д 1 200 гектар сабшалангай газарые модо шулууһаа сэбэрлээ.

Хабарай тарилгада жэгдэрэн орохо хүртэр сабшалангые һайжаруулха хүдэлмэридэ дээрэхи артелиин олонхи члену̇д хабадалсаһан байна. Тэдэнэр газар уһалха, нютагай үтэгжүүлгэ бэлэдхэхэ талаар яһала горьтой юумэ хээ. Үтэлһэн колхозниگуудай дундаһаа Бадма Ринчинов гэгшэ түрүү ажалаараа тусгаар шалгардаг байха юм. Энэ нүхэр үлэжэ байгаа үхэр малдаа үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхын түлөө эсэшэгүйгөөр тэмсэнэ.

Тэрэшэлэн аймагай бусадшье колхозууд сабшалангай ургасые һайжаруулхын түлөө урда жэлнүүдэйхиһээ эдибхитэйгээр тэмсэжэ байха юм. Дүүрэн бэшэ мэдээгээр энэ аймагай колхозууд 1.200 гектар сабшалангай газарые модо шулуу болон шугы бургааһанһаа сэбэрлэһэн, 263 гектарта һайрам тогтооһон, 35 километр утатай һубаг канавануудые заһабарилһан, 33617 шарга наг шэбхэ зөөһэн, 32 гектарта үтэг хэһэн байна. Мүнөө аймагай луговодууд сабшалан һайжаруулха хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

Д. ПОТЕЕВ.

Нарай малые муугаар харууһална

Малажалые хүгжүүлхэ гурэнэй түсэб дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ, мүн тэдэнһээ абтаха ашаг шэмые дээшэлүүлхэ ябадал шэнэ түлнүүдые хэрзэргээр тэнжээһэнһээ болохо байна. Теэд, Заиграйн аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой малажалай зарим хүдэлмэрилэгшэд энэ шухала хэрэгые ойлгоогүй гү, али ойлгоһоншье һаа, энээндэ тон хайша хэрэгээр хандажа байха юм.

Колхозой һүнэй-товарна фермэ 100-гаад шахуу тугал абаһан байна. Гэбэшье, нарай тугалнуудаа тон муугаар харууһалжа байха юм. Тугалайнь байра саг үргэлжэ шиигтэй нойтон, мүн доторхинь эһэ тооһондо дарагдашанхай байдаг. Тугалшадынь зоотехническэ заабари сахихые огто оролдоногүй. Имагтал байдал харууһанай муу дээрэһээ болоожо алар 4 тугал гарзалаа.

Гадна, муугаар эдеэлһэн ябадалһаа болоожо 10 гаран тугалынь дотороо үбшэлэн, гоожуулжа байха юм. Эдэ тугалнуудые аргалха тушаа фермые даагшынишье, колхозой правлениинишье, мүн һаалишадайншье зүгһөө энэ гэхэ хэмжээн абтанагүй.

Үнеэдэй түрэхэ гэр баһал тугалай байра шэнги шиигтэй, муухай байна. Тэрэниие арилгажа ариг сэбэр байлгаха тухай оролдодог колхозниگууд фермэ дээрэ тон үсөөхэн.

Тэрэшэлэн нарай хурьгадые зоотехническэ заабариин ёһоор харууһалнагүй. Эхэһээ гараһаар 10—15 хоноһон хурьгадые һүрэгүүдтэйнь хамта хээгүүр бэлшээжэ дааруулдаг, эсээдэт ябадал эндэ үзэгдэнэ. Гадна, хони, хурьгадта үгэһэн үбһэ тэжээлээ газарта урижэ шоройгоор холижорхидог байха юм.

Орооной кампаниин эгээл шухала хаһа оробо. Гэбэшье, буха хусануудынь шадал шэнээгүй, тон туранхай байха юм. Колхозой правлени болон фермэнүүдые даагшад буха хусануудаа һүрэгһөө илгажа, тусгаар һайн тэжээл дээрэ табиха, оролдосотойгоор харууһалха тушаа энэ гэхэ хэмжээ абангүй байжа, мүнөө болоходо ороондо ябаха хүсэгүй болгожорхёо.

Малажалые хүгжүүлхэ ябадалда дээрэхи баримтанууд тон харша байна. Тиимэдэ Тельманэй нэрэмжэтэ колхозойхид энэ дутуугаа дары усадхаха уялгатай.

Н. ИВАНОВ.

Хамууруһан моридоо аргалуулнагүй

Хэжэнгын аймагай Чесанын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз алуу малаа һайжаруулха тухай ямаршье хэмжээ абанагүй. Моринай-товарна фермые даагша нүхэр Мандарханов гэгшэ өөрынгөө сэхэ уялгые дүүргэжэ шаданагүй гэхэдэ һэжэг боломоор бэшэ. Ушарынь, энэ колхозой хэдэн морид хамууруһан байха юм. Теэд фермые даагша нүхэр Мандарханов үбшэн моридые аргалуулха тушаа ямаршье хэмжээ абаагүй байһаар.

Гадна, хамууруһан моридоо элүүр һүрэгүүдһээ илгангүй нэгэ хорой соо сугтань хаагаад байдаг юм. Энэ хадаа алуу моридой тоо толгойе олошоруулха ябадалда тон харша хэрэг болоно. Гэбэшье, колхозой правлени болон партийна организаци иимэ ябадалые мэдэжэ байгаад, ямаршье хэмжээ абаагүй байхань гайхалтай.

Үбшэн моридые аргалаагүй байхаһаа гадна, элүүр һүрэгүүдтэеэ сугтань байлгажа байһан энэ колхозойхидто аймагай хүтэлбэрилхы эмхи-зургаанууд болон малажалай мэргэжэлтэд һанаалаа табилсаха уялгатай.

П. СОДБОЕВ.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Олон хүүгэдтэй эхэнүүдые „Эхын алдар" гэжэ орденууд ба „Эхын медаль" гэжэ медальнуудаар шагнаха тухай

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 18-най Указай үндэһөөр СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө шагнаха гэбэл:

Юһэн хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые „ЭХЫН АЛДАР" ГЭЖЭ 1-ДЭХИ ЗЭРГЫН ОРДЕНООР

1. ВАРФОЛОМЕЕВА Парасковья Патроновнае—Мухаршэбэрэй аймагай „Победитель" колхозой колхозница.

2. МАЛЬЦЕВА Степанида Трофимовнае — Мухаршэбэрэй аймагай „XVIII-партсъезд" колхозой колхозница.

Найман хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые „ЭХЫН АЛДАР" ГЭЖЭ 2-ДОХИ ЗЭРГЫН ОРДЕНООР

1. АЛЕКСЕЕВА Василиса Ивановнае— Мухаршэбэрэй аймагай „Красный Заган" колхозой колхозница.

2. КАРПУКОВА Евдокия Васильевнае — Мухаршэбэрэй аймагай „Авангард" колхозой колхозница.

3. КОЖЕВИНА Анастасия Михайловнае — Мухаршэбэрэй аймагай „Путь Ленина" колхозой колхозница.

4. РАЧИНСКАЯ Аграфена Афанасьевнае — Мухаршэбэрэй аймагта „Политотдел" колхозой колхозница.

5. ЧЕРНЫХ Мария Логовеевнае— Мухаршэбэрэй аймагай „Победитель" колхозой колхозница.

Долоон хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые „ЭХЫН АЛДАР" ГЭЖЭ 3-ДАХИ ЗЭРГЫН ОРДЕНООР

1. АЛЕКСЕЕВА Татьяна Васильевнае—Мухаршэбэрэй аймагай „Красный Заган" колхозой колхозница.

2. ГУСЛЯКОВА Ульяна Ивановнае— Мухаршэбэрэй аймагай Мухаршэбэр тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

3. ИВАНОВА Акулина Ульяновнае— Мухаршэбэрэй аймагай „Ударник" колхозой колхозница.

4. ТРОФИМОВА Александра Ефимовнае—Мухаршэбэрэй аймагай „XVII партсъезд" колхозой колхозница.

Зургаан хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые „ЭХЫН МЕДАЛЬ" ГЭЖЭ 1-ДЭХИ ЗЭРГЫН МЕДАЛЯАР

1. ЗОЛОТАРЕВА Ефросинья Евстигнеевнае—Мухаршэбэрэй аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

2. КРАВЦОВА Евдокия Ивановнае —Мухаршэбэрэй аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

3. КАЛАШНИКОВА Татьяна Осиповнае —Мухаршэбэрэй аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

Табан хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые „ЭХЫН МЕДАЛЬ" ГЭЖЭ 2-ДОХИ ЗЭРГЫН МЕДАЛЯАР

1. АЛЕКСЕЕВА Мария Малановнае —Мухаршэбэрэй аймагай Мухаршэбэр тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

2. КАЛАШНИКОВА Анна Ивановнае— Мухаршэбэрэй аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой колхозница

3. СТАРИКОВА Анастасия Антоновнае —Мухаршэбэрэй аймагай „Большевик" колхозой колхозница.

4. САНЖИЕВА Долгорые —Мухаршэбэрэй аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

5. ЧЕРНЫХ Агафья Тимофеевнае— Мухаршэбэрэй аймагай Шаралдай тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

6. ШАГДАРОВА Цырмае—Мухаршэбэрэй аймагай Олон-Шибирь нютагай гэрэй эзэн эхэнэр.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Г ЦЫДЕНОВА.
БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь В МОНКЕТОВ.

г. Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан, 1945 оной июлиин 31.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Олон хүүгэдтэй эхэнүүдые „Эхын алдар" гэжэ орденууд ба „Эхын медаль" гэжэ медальнуудаар шагнаха тухай

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 18-най Указай үндэһөөр СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө шагнаха гэбэл:

Юһэн хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые «ЭХЫН АЛДАР» ГЭЖЭ 1-ДЭХИ ЗЭРГЫН ОРДЕНООР

1. МОСТОВЩИКОВА Варвара Иннокентьевнае—Кяхта городой мяханай комбинадай хүдэлмэришэн.

2. СТРИЖОВА Елена Петровнае—Кяхта городой гэрэй эзэн эхэнэр.

3. СТРЕКАЛОВСКАЯ Александра Ивановнае—Кяхта городой гэрэй эзэн эхэнэр.

Долоон хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые «ЭХЫН АЛДАР» ГЭЖЭ 3-ДАХИ ЗЭРГЫН ОРДЕНООР

1. БЕРДИНИКОВА Ульяна Андреевнае —Кяхта городой гэрэй эзэн эхэнэр.

2. КОЖИНА Клавдия Кузьминичнае— Кяхтын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

3. КОНОВАЛОВА Хрестина Васильевнае —Кяхта городой гэрэй эзэн эхэнэр.

4. ЛЕВИНА Евлампия Ильиничнае — Кяхта городой гэрэй эзэн эхэнэр.

5. ПЕТРОВА Аграфена Георгиевнае — Кяхта городой гэрэй эзэн эхэнэр.

6. ПЛЮСНИНА Анна Петровнае—Кяхта городой гэрэй эзэн эхэнэр.

7. ТУГОВИКОВА Мария Ивановнае— Кяхта городой Бурмонторгын хүдэлмэришэн.

8. ФАДЕЕВА Валентина Дмитриевнае— Кяхтын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

Зургаан хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые «ЭХЫН МЕДАЛЬ» ГЭЖЭ 1-ДЭХИ ЗЭРГЫН МЕДАЛЯАР

1. ГЛАЗКОВА Екатерина Гавриловнае —Кяхта городой гэрэй эзэн эхэнэр.

2. НЕКРАСОВА Варвара Петровнае— Кяхта городой Райпотребсоюзай хүдэлмэришэн.

3. ЦЫРЕМПИЛОВА Пима Батуевнае— Кяхтын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

4. ЧЕРНОЯРОВА Феоктиста Васильевнае—Кяхтын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

Табан хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые «ЭХЫН МЕДАЛЬ» ГЭЖЭ 2-ДОХИ ЗЭРГЫН МЕДАЛЯАР

1. БАЛЬЧИНОВА Нурба Бадмаевнае— Кяхтын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

2. ГОМБОЕВА Дулма Гармаевнае—Кяхтын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

3. ИБРАГИМОВА Ракима Ахмет-Захаровнае—Кяхтын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

4. ЛОГИНОВА Прасковья Андреевнае— Кяхтын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

5. ПЕТРОВА Василиса Сидоровнае— Кяхтын аймагай Усть-Киран тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

6. ТУРПАНОВА Любовь Афанасьевнае —Кяхтын аймагай Усть-Киран тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

7. УРУСОВА Елена Григорьевнае—Кяхтын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

8. ФЕДОСЕЕВА Александра Иосифовнае —Кяхтын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

9. ШУЛЬГИНА Елизавета Илларионовнае—Кяхтын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

10. ЮМТАРОВА Дулма Доржиевнае— Кяхтын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Г. ЦЫДЕНОВА.
БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь В. МОНКЕТОВ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан. 1945 оной августын 1.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Загаһашадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие үргэнөөр дэлгэрүүлхэ

Шэнэ Сталинска табанжэлэй нэгэдэхи жэл эхилээ. Энэ табанжэл соо 1946—1950 онуудта арадай ажахые гансахан лэ һэргээн бодхоохо тэды бэшэ, харин Эхэ оронойгоо ажахын хүсэ шадалые, ажалшан арадай ажабайдалай хэмжээе дайнай урда тээхи үеынхиһөө нилээд ехээр дээшэлүүлхэ хэрэгтэ бүхы советскэ арадые элсүүлхые большевистскэ парти ба советскэ засаг түрэ уряална.

1947 ондо загаһабарилгын хэмжээе дайнай урда тээхи үеын хэмжээндэ хүргэхэ, 1950 ондо загаһабарилгые 1,5 дахин дээшэлүүлхэ гэһэн тон харюусалгата зорилго загаһанай ажаүйлэдбэриин предприятинуудай урда табигдаад байна.

Бурят-Монгол республикын загаһанай ажаүйлэдбэринхид болбол дүрбэдэхи сталинска табанжэлэй нэгэдэхи жэлдэ 60.000 мянган центнер загаһа барижа олбосоруулан гүрэндөө тушааха түсэбтэй. Энэ адли тон харюусалгатай зорилго. Энээниие бодото дээрэнь бэелүүлхэ ябадал хадаа загаһанай ажаүйлэдбэриин загаһашад бүхэн өөрынгөө урда табиһатай харюусалгата хүдэлмэриие зүбөөр ойлгоһон, өөрынгөө хүсэ шадалые энэндэ шэглүүлэн оролдоһон ябадал дээрэһээ дулдыдахань лабтай. Тиимэдэ загаһанай ажаүйлэдбэриин предприятинуудай партийна, комсомольско, профсоюзна организацинууд болбол бүхы загаһашадай дунда агитационно-ойлгууламжын, партийно-политическэ хүдэлмэринүүдые дээдэ хэмжээндэ табиха уялгатай болоно.

Дашарай хойто тээ, 1946 оной ажалай жэлые Посольско, Горячинска, Ярууһан, Галуута-нуурай загаһанай заводуудай дэргэдэхи партийна, комсомольско ба профсоюзна организацинууд жэнээтэ һайн амжалтануудаар угтаһан юм. Эдэ партийна организацинууд болбол советскэ правительствын ба большевистскэ партиин хэмжээ-ябуулгануудые загаһашадай дунда ойлгуулһан ашагтай үйлэдбэриин жэшээтэ һайн амжалтануудые туйлажа байнад.

Эдэ заводууд дээгүүр бүхы загаһашад социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, ажалай бүтээсые нилээд ехээр дээшэлүүлээ. Партийна, комсомольско организацинуудай зүгһөө бэлэдхэгдэһэн агитаторнууд загаһашадай дунда ябажа, ойлгуулһан хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрүүлһэн ба мүн суглаанууд, хөөрэлдөөнүүд, митингнүүд үнгэргэгдэжэ, Эхэ орон доторой ба уласхоорондын оршон байдалтай танилсуулхатаяа хамта, загаһашадай урда табигдаад ба һан шухала зорилгонуудые тодорхойлжо байгаа.

Мүнөө манай туйлаһан амжалтанууд хадаа үшөөл бага гээшэ. Тиимэ тулада, загаһанай предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна ба комсомольско организацинууд 1946 он й хабарай ба зунай үедэ загаһабарилгын түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө коллективые элсүүлхэ зорилготой болоно. Тиихэтэй хамта загаһашад бүхэниие СССР-эй Верховно Соведэй Сесси дээрэ баталагдаһан дүрбэдэхи сталинска табанжэлэй түсэб тухай хуулиитай танилсуулха ба агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэриие дээдэ хэмжээндэ табиха ёһотой.

Мысовойн, Кабанскын загаһанай заводуудай дэргэдэхи партийна организацинууд болбол партийно-политическэ ба агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэридэ байгаа дутуу дундануудаа мүнөө хүртэр усадхажа шадаагүй байна. Эдэ партийна организацинууд болбол саг үргэлжын агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэриие дэлгэрүүлнэгүй. Харин нэгэ кампаниин үедэ һайнаар хүдэлмэрилээд, тэрээндээ һанаагаа амаржа, удаахи сагуудтаа хүдэлмэреэ һуладхада байха юм. Тэндэ агитационно-ойлгуулламжын ба партийно-политическэ хүдэлмэриин түсэб муугаар табигдадаг, тиимэ дээрэһээ агитаторнууд өөһэдынгөө хүдэлмэриие ябуулнагүй. Жэшээлхэдэ, Мысовойн ба Кабанскын загаһанай заводуудай загаһашад й дунда [illegible] һара соо агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэри загаһашадай дунда ябуулагдаагүй гэжэ хэлэхэдэ болохоор байна. Тиихэтэй хамта загаһашад газетэ [illegible] дые абадаггүй ба газетэ уншалгын хүдэлмэри мүн лэ ябуулагдадаггүй байна.

Иимэ дээрэһээ загаһанай заводуудай дэргэдэхи партийна организацинууд болбол агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэриие толгойлхо уялгатай байна. Мүн тэрэшэлэн, агитаторнуудай [illegible] рэлдөөнүүдые үнгэргэжэ, тэдэнэрэй өөһэдынь политическэ хэмжээе дээшэлүүлхэ ябадал шухала. [illegible]

Тэрүүн парторганизацинууд болбол партийно-политическэ ба агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэринүүдые [illegible] өөр үргэхэтэй хамта агитаторнуудаа өөһэдынь политическэ хэмжээе дээшэлүүлжэ, тэдэнэрэй хүдэлмэридэ туһалһан ба саг үргэлжын [illegible] гуудые дааалгажа үгэһэ байха юм. [illegible] х даа хүдэлмэришэд е ба гэрэй [illegible] эхэнэрнүүдые, ябэд хүгшэдые [illegible] ционно-ойлгуулламжын хүдэл эриндэ [illegible] рэлдөөнүүдтэ бүгэдыень хабадуулан, тэдэнэрэй һонирхолто асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ гол үүргэ ээзэлхэ байна.

Иимэ дээрэһээ бүхы парторганизацинууд болбол табанжэлэй түсэбөөр табигдаһан ажахын ба политическэ харюусалгата зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө өөһэдынгөө хүдэлмэриие үндэһөөрынь һайжаруулха ёһотой болоно.

П. ГЕРАСИМОВ,
ВКП(б)-гэй Обкомой загаһанай ажаүйлэдбэриин таһагые даагшын орлогшо.

Партийна организацинуудай секретарьнуудай семинар болобо

Һаяхан ВКП(б)-гэй Зэдын аймкомой партийна кабинедэй дэргэдэ аймагай колхозуудай, МТС-үүдэй болон эмхи зургаануудай партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай семинар болоһон байгаа. Семинарта хабаадагсадшад болбол „1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай", „1946 ондо хүдөө ажалые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай", „Партийна зэдэ органуудай шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые партийна эхин организацинуудай шалгажа байха тухай", „Уласхоорондын оршон байдал тухай" лекци болон элидхэлнүүдые шагнаһан байха юм.

Тэрэнтэй хамта семинарта хабаадагсад болбол хабарай тарилгын үедэ нийтэ-политическэ ба агитационно ойлгуулламжын хүдэлмэринүүдые ямар методээр ябуулха тухай болон коммунистнууд ба комсомолецуудай политическэ һуралсалые хайшан гэжэ үнгэргэхэ тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ. Һүүлээрынь партийна эхин организацинуудай секретарьнууд үгэ хэлэжэ, өөһэдынгөө хүдэлмэридэхи дүй дүршэлнүүдые андалдаһан байха юм. Тэдэнэр хадаа өөһэдынгөө үгэ соо партийно-политическэ хүдэлмэриин ябаса тухай, социалистическэ мүрысөөнэй дүнгые гаргаха ба тэрэнэй ябаса бүридхэжэ байха тушаа асуудалнуудые дэлгэрэнгыгөөр зүбшэн хэлсэһэн байха юм.

Мүнөө Зэдын аймагай колхозуудай бүрандаа полевой хүдэлмэридэ орлсо байна. Тиимэһээ партийна эхин организациин агитаторнууд болбол агитационно ойлгуулламжын хүдэлмэриие хэ полевой станууд дээрэ үнгэргэхэ үүргэтэй болоно.

Г. Нимбуев,
„Б.-М. Үнэнэй" тусхайн корреспондент.

Һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ

Улан-Удын мяханай комбинадай дэргэдэхи партийна эхин организациин агитколлектив (хүтэлбэрилэгшэнь нүхэр Беляев) СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэһэн үдэрһөө хойшо агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэриие ажалшан арадай дунда эршэмтэйгээр ябуулжа шадаһан байна.

Тус коллективэй 90 агитаторнууд энэ оной февралиин 9-дэ һунгагшадай урда хэлэһэн нүхэр Сталинай түүхэтэ үгэтэй, Верховно Соведэй сессиин материалнуудтай ажалшадые гүнзэгыгөөр танилсуулна.

Мүнөө эндэхи агитаторнууд 1946 ондо хүдөө ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол болон СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи Сессиин материалнуудые ажалшан арадта ойлгуулха тушаа хүдэлмэри хэжэ, агитационно -ойлгуулламжын хүдэлмэри эршэтэйгээр ябуулдаг агитаторнууд ябаһаар [illegible] слон.

И. ОЧИРОВ.

Лекторнууд хүдөө гараба

Дүрбэдэхи сталинска табанжэлэй түсэбтэй арад зониие гүнзэгыгөөр танилсуулхын тула хэдэ хэдэн лекторнууд хүдөө гарабад. ВКП(б)-гэй обкомой лектор нүхэр Бартанов Сэлэнгын аймагай колхозуудаар ябажа, «хүндэ ажаүйлэдбэри ба транспортын гол зорилгонууд» гэһэн темээр лекцинүүдые уншаха байна.

Лектор нүхэр Гершман «хүдөө-ажахын хүдэлмэринүүдэй түсэб» гэһэн темээр лекци уншахаар Хориин, Яруунын аймагууд гараба. Нүхэр Туйск «арадай ажахын хүгжэлтэ» гэһэн лекцитэйгээр Байкало-Кударын аймагта гараба. Мүн лектор нүхэр Могордоев Заиграйн аймагта лекци уншахань.

КАПИТАЛЬНА БАРИЛГАНУУДТА ТАБИГДАҺАН МҮНГЭН ЗӨӨРИИЕ ЗҮБӨӨР ХЭРЭГЛЭХЭ

В. КОЗЛОВ,
Бурят-Монголой промбанкын конторые эрхилэгшэ

Немецкэ эзрлигүүдэй үүсхэһэн дайн болбол манай ороной бүхы ажабайдалые, тэрээнэй саашанхи хүгжэлтын түсэбүүдые хубилгаһаниинь эли. Дайнай жэлнүүдтэ барилга байгуулалтын хүдэлмэри багадхагдаа гэбэшье, энэ хадаа нэгэшье үдэр зогсоогдоогүй байгаа. Эдэ бэрхэшээлтэ жэлнүүдтэ гүрэн түрын зүгһөө манай республикын ажаүйлэдбэринүүд дээгүүр байгуулалтануудта жэл бүридэ хэдэн арбаад миллион түхэриг табидаг ба энэ зөөреэр республикын ажаүйлэдбэринүүд дээгүүр шэнэ цехүүд баригдадаг, мүн хуушан үйлэдбэриин түхеэрэлтэнүүд хүсэтэй шэнэ түхеэрэлтээр һэлгээгдэдэг ба оборонно ажаүйлэдбэридэ хэрэгтэй хомор металлнуудые шэнжэлэн олохо ба болбосоруулха шэнэ ажаүйлэдбэринүүд байгуулагдадаг байһан юм.

Барилга байгуулалтада гаргашалагдаһан зөөриин хэмжээе тодорхойлбол дайнай жэлнүүд соо манай республикада капитальна барилгада 315 миллион түхэриг гаргашалха түсэбтэй байһан һаа 233 миллион түхэригэй капитальна барилгануудые дүүргэһэн байна. Дайгаар тохёолдоһон хүшэр хүндэ эрхэ байдалда хүдэлмэрилжэ байхадаа манай республикын барилгашад болбол ажалай эмхидхэл зүбөөр табижа, гүрэнэй зөөриие арбилха гамнахын түлөө оролдожо, барилга байгуулалтын үнэ сэнгые хоёр процентээр гэхэ гү, али 4 миллион түхэригөөр химдаруулжа шадаһан байгаа.

Манай эсэгэ орон илалта туйлажа энхэ амгалан байдалда ороо. Дүрбэдэхи сталинска табанжэлэй түсэб болбол 153 миллиард түхэригэй капитальна барилгануудые ажаүйлэдбэринүүд дээгүүр бүтээхээр хараална. Энэ зорилгые бэелүүлхэ ябадал хадаа советскэ байгуулалтые, сэрэгэй ба ажахын хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхэ, ажалшан арадай материальна ба культурна ажабайдалые саашадань һайжаруулха зорилгонуудай нэгэн болоно.

Сталинска табанжэлээр табигдаһан зорилго болбол манай барилгын организацинуудай урда тон ехэ харюусалгатай эрилтэ табина. Ушарынь манай республикын ажаүйлэдбэриин предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй урда капитальна барилгын талаар нилээн ехэ хүдэлмэри хараалагдана. Тиихэтэй хамта 1946 ондо Улан-Удэ городые болбосон түхэлтэй болгохо талаар, мүн ажаүйлэдбэри ба ажалшан арадай байра байдалые һайжаруулха талаар ехэ барилга байгуулалтануудта засаг түрын зүгһөө тусхай анхарал хандуулагдаһан байна.

Энээнтэй дашарамдуулан, барилгын ажахынуудай тоосоое һайжаруулха ба мүнгэн зөөриие арбилха хэрэг хадаа тон шухала асуудал болоно. Мүн тэрэшэлэн барилгын организацинууд дээгүүр техническэ документаци, барилгын материал, хүдэлмэриин хүсэн ба автотранспортые зүбөөр эмхидхэжэ, тэдэнэй хүдэлмэриие һайжаруулха шухала байна. Дайнай жэлнүүдтэ манай республика доторбарилгын организацинууд болбол һайнаар хүдэлмэрилһэн байна гэжэ хэлэхэ зуураа, мүн манай хүдэлмэри дээрэ байһан дутуу дундые тэмдэглэнгүй гаража болохогүй. Эхилһэн барилганууд дүүргэгдэдэггүйн, барилгада табигдаһан зөөри ба материалнууд арбилагдадаггүй ба буруугаар хэрэглэгдэдэг дээрэһээ, тэдэ барилгануудай үнэ сэнгынь тон ехээр үргэгдэжэ гүрэндэ ехэ гарза хэдэг байна.

Жэшээлхэдэ, Улан-Удын махоркын фабрика барилгынгаа ба технологическэ түхеэрэлгынгээ 50 процентые дүүргэнгүй хүдэлмэрилжэ эхилээ. Тиигээд, мүнөө үедэ энэ фабрика болбол хахад хүсэндөө хүдэлмэрилжэ байна.

1942 ондо эхилэгдэһэн Бэчурын аймагай сахарай заводой барилга тон ехэ муу байдалда оруулагданхай. Эндэ мүнөөдэр хүртэр заводой барилгые дүүргэхэ бодото түсэб зохёогдоогүй байна. Энэ заводые 1946 ондо ашаглалгада оруулха хэрэгтэй. Тиин, тэрээнэй бүхы түхеэрэлтын 50 процентнь дутуу юм. Хоёр жэлэй саада тээ дутуу байгаа түхеэрэлтэнүүдые бэлэдхэхэ тухай хэмжээнүүд абтаһан аад, мүнөөдэрэй байдалаар энэ заводой хүтэлбэрилэгшэд харюусалгагүйтөөр өөһэдынгөө уялгые дүүргэһэнэй шалтагаан дээрэһээ заводой барилгые таһаллалта оруулаад байна. Эндэ, барилгын мүнгэн зөөриин бүридхэл хэлэшэгүй муугаар табигданхай. Тиимэһээ тус заводой хүтэлбэрилэгшэд мүнөөдэрэй байдалаар заводойнгоо хэдэн шэнээн үнэ сэнтэй болоһые, хэдэн шэнээн мүнгэн зөөри ба барилгын материал арбилһанаа гү, али үлүү гаргашалһанаа мэдэхэгүй байнад.

Мүн тэрэшэлэн, Зэдын комбинат дээрэ барилгын проект ба сметын мэдээ зарим барилгануудай дүүргэгдэһэн хойно эль гээгдэдэг байгаа. Энэ хадаа барилгын үнэ сэнгые дээшэлүүлһэн байха юм. Комбинадай хүтэлбэрилэгшэд барилгын участок дээрэ тусхай анхарал хандуулхынгаа орондо, барилгашадай хэлэшэгүй муу хүдэлмэриие магтажа һуудаг зантай. Энэ комбинат дээрэ туһалбариин предприятинуудые муугаар эмхидхэһэн ба тэрээн дээрэһээ комбинадай бүхы барилгада гүрэнэй зөөриие арбилжа шадаагүй. Иимэһээ Зэдын комбинат болбол 1945 оной дүнгөөр 1420 мянган түхэригэй хэмжээгээр барилгынгаа үнэ сэнгые дээшэлүүлһэн гэхэ гү, али мүнгэн зөөриие 12 процент үлүү гаргашалһан байна. Мүн тэрэшэлэн салин хүлһэнэй фондһоо 28 процент үлүү гаргаша хэһэн гэхэ гү, али 445 мянган түхэриг үлүү гаргашалһан байна

Улан-Удын сэмбын фабрикын хүтэлбэрилэгшэд болбол гүрэнэй зөөридэ арбилалта хэхын түлөө тэмсээгүй дээрэһээ гүрэнэй зөөридэ 879 мянган түхэригтэй үлүү гаргаша хэһэн байна.

Мүн лэ Галуута-нуурай шулуу нүүрһэнэй шахта 1945 оной турша соо барилга байгуулалтын үнэ сэнгые 295 мянган түхэригөөр дээшэлүүлһэн ба салин хүлһэнэй фондһоо 31 процент үлүү гаргаша хэһэн байна.

Дээрэ хэлэгдэһэн организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд үнгэрэгшэ жэлэй дутуу дунда зүйлнүүдые хараадаа абалсан барилга байгуулалтын хүдэлмэриие һайжаруулха, материал мүнгэн зөөридэ арбилалта хэхэ, барилгын үнэ сэнгые хямдаруулхын түлөө тэмсэлые мүнөө үдэр хүртэр ябуулаагүй һуунал.

Тэрэшэлэн ПВЗ, мяханай комбинат, гүрэнэй завод ба бусад заводуудай хүтэлбэрилэгшэд болбол капитальна барилгын хүдэлмэринүүдые зүбөөр ба һайнаар эмхидхэхынгээ орондо харин тэрээниие тоохогүй заншал гаргадаг байгаа.

Жэшээлхэдэ паровозо-бүтээлгын заводой капитальна барилгын хүтэлбэрилэгшэд хэлэшэгүй муугаар хүдэлмэрилжэ 1945 ондо хараалагдаһан барилгын 40 процентые дүүргэһэн юм. Мүн гүрэнэй заводой барилгашад 1945 ондо тон муугаар хүдэлмэрилһэн байна. Иимэ дээрэһээ паровозо-бүтээлгын ба гүрэнэй заводууд болбол засаг түрын зүгһөө барилгада хараалагдаһан зөөриие хүсэд хэрэглээгүй ба бусад гаргашануудта финансова заршам эбдэн буруугаар ба үлүү гаргашалһан байха юм.

Барилгын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө хүдэлмэридэ байгаа дутуу дундануудые һаяын сагта усадхажа шадаагүй һаа, 1946 ондо табигдаад байгаа өөһэдынгөө урдахи зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ шадахагүй байна.

Тиимэһээ мүнөөдэрһөө эхилэн хүдэлмэриин зүб график табижа, тэрээнэ дүүргэхэ, барилгада хэрэглэгдэхэ материалнуудые саг болзор соонь бэлэдхэхэ ба шэрэхэ, барилгашадай шэнэ кадрнуудые бэлэдхэхэ, элэб документнүүд ба бүридхэлые һайжаруулха тон шухалын шухала зорилго болоно.

Хабар боложо барилгын хүдэлмэринүүдэй тон таарамжатай саг ерээ. Тиихэтэй хамта республикын барилгашадай дунда ямар нэгэн тодорхой хүдэлөөн элирүүлэгдээгүй байна. Зарим хүтэлбэрилэгшэд болбол өөһэдынгөө арга-боломжые зүбөөр хэрэглэн, барилга байгуулалтада эхилжэ орохоор ёһотой байһан аад, харин бидэндэ хүдэлмэриин хүсэ, байгуулалтын материал, автотранспорт гэхэ мэтые министерствонуудай зүгһөө үгэхэ ба тэдэнэр барилга тухай оролдохо һэн гэжэ һанадаг байнад.

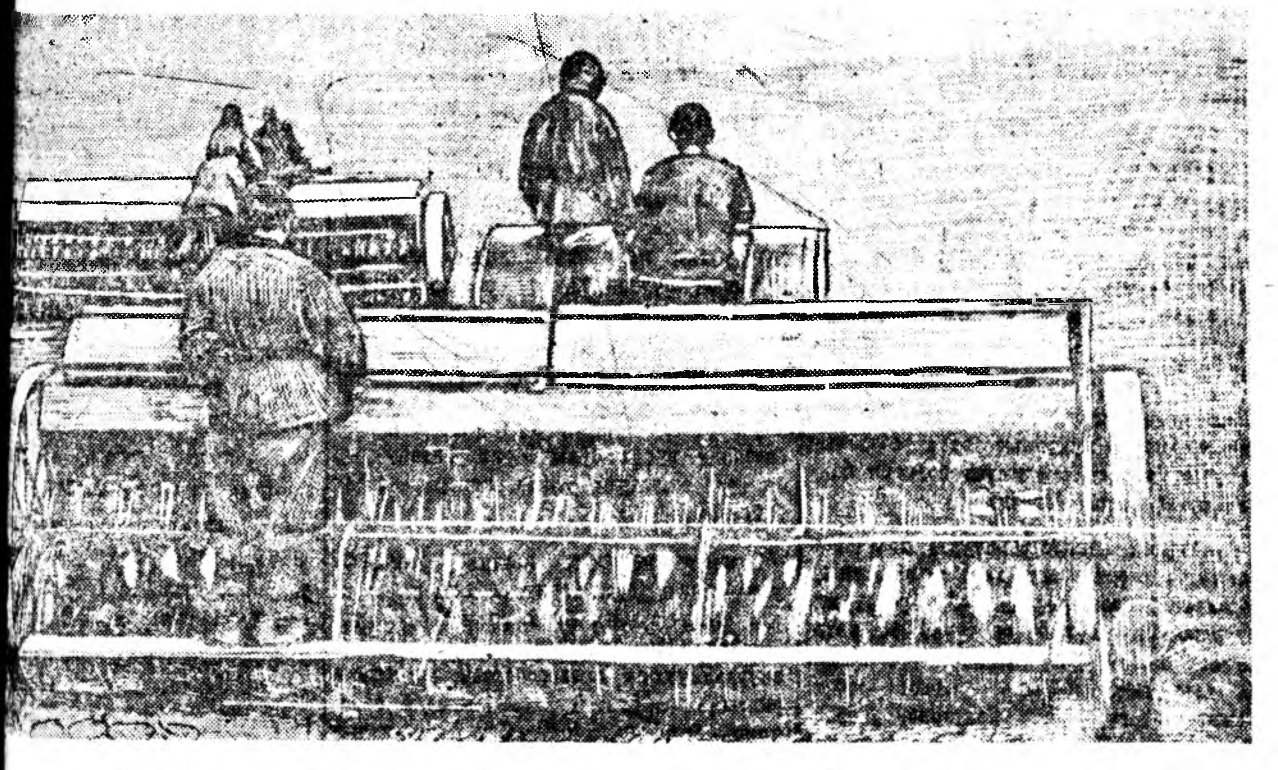
Союзна предприятинууд өөһэдынгөө барилгада хэрэглэгдэхэ туһалбариин предприятинуудтай байна. Жэшээлхэдэ гүрэнэй завод дээрэ кирпиисэ, известко ба модон материалнуудые бэлдэхэ түхеэрэлтэнүүд ба техническэ база бии аад, жэлһээ дээшэ ямаршье хэрэгтэй үйлэдбэрилэн гаргадаггүй байна.

Мүн, Галуута нуурай Рудоуправлени болбол кирпиисэнүүдые һэлгэхэ шлакоблок тон ехээр үйлэдбэрилэн гаргаха арга-боломжотой. Энэ хадаа барилгые түргэдхэхэ ба тэрээнэй гаргашые багадхаха байна. Тиин тус управлениин хүтэлбэрилэгшэд болбол 1945 ондо шлакоблок үйлэдбэрилхэ багахан завод байгуулха түсэб хараалһан юм. Тиигэбэшье мүнөөдэр хүртэр энэ завод баригдаагүй байна.

Шэлэй завод, мяханай комбинат, хүхеэ холбооной управлени, паровоз-бүтээлгын завод, «Байкалгосрыбтрестын» болон бусад предприятинуудта правительствын тогтоомжоор хараалагдаһан барилгын объектнүүдэй проект ба сметын документацинууд мүнөөдэр хүртэр табигдаагүй байна.

Мүнөө үеын эрхэ байдал хадаа республикын бүхы барилгашадаа улам һайнаар хүдэлмэрилхые, бариһан барилгануудайнгаа үнэ сэнгые хямдаруулжа ба шанарыень һайжаруулхые, түргэн саг соо барилгануудые бүтээхые эринэ.

1946 ондо капитальна хүдэлмэринүүдэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө, республикын барилгашад болбол үйлэдбэриин түсэбүүдые саг хаһа соонь дүүргэхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, финансова заршамые нарьяар сахиһан сэстэ барилга байгуулалтын материалнууд ба мүнгэн зөөриие нарииваар арбилха уялгатай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Астраханска областиин Харабалинска районой Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозто хабарай оробһото тарилгын үедэ.
В. Еллинскын фото (ТАСС-эй фотохроника).

Хүдөө ажахын ойрын зорилгонууд

СССР-эй Госпланай түрүүлэгшын орлогшо нүхэр С. Демидовтэй хөөрэлдөөн

...листическэ хүдөө ажахые һ... болохо бэ хүгжөөхэ тушаа ... дэ хабсаргаһан... т сабөө тогтоогдохы й Эгээ... энэ болбол газар ашалангай ... дээшэ үлгын, үрүү на ч... техникые шудалгын ба ме... /угалтын табанжэл мүн ... колхозно бай уултын хэрэ... саашада бухэ үүлэ, совхо... улгатын, колхозно ба совхоз ... е үдэр, эко омическэ шаг... эрэ эмхидхэлгын, ургаса т... ба малажалай һалбаринуудые ... тараадуулан табилгын таб и... нэ.

...ондо бидэнэр 127 миллион тоннэ таряа абаха ёhотойбди, энэмнай урда тээхи хэмжээе 7 процентээр үлүүлхэ ба 1913 ондо хураагдаhан ургахоос 58 процентээр ехэ болохо. Ороной бухы гол зононуудта тарялангай талмай үүдые hэргээн ба ургасые дээшэлүүлхэ гэжэ хараа ... дахи гэбэл: урдаhаа (Украина, Хойто Кавказ ...) — намарай шэнисэ, Поволжьын районуудай зонодо, Баруун ба ...ирьтэ, Урал урда зүгтэ, ...з болон зүүн-хойто районууд — хабар таридаг шэнисэ ... ямагта таатай зонид аргаболомжотой байhан зүүн зүгтэ орооной ... валовэ суглуулгын ехэхэ ... харагдана.

... табанжэл соо колхоз болон ... тарялангай та майнуудые ... hайжаруулха, шэнисэ, гороховидо, фасоль гэхэ мэтын үнэтэй культурануудай, мүн тэрэшэлэн удельнэ хэмжээе ехэдхэхэ. ... областиин баруун бэеын ... „тарелочно чечевицын үнэ ...дье, Татарска болон Башкирска АССР-нүүдтэ, Поволжьын, Хойто ...зай ба Украинын хэдэн областиин горохын культурые тараха ... hэргээн бодхоохо хэрэгые ёhотой.

...ческэ культуранууд, түрүүшын ...—хлопчатник, лен-долгунец, сахарна свекло, мүн тэрэшэлэн махорко, с я, клещевина болон ... ээр хүгжэхэ байна. Манай ...бол хлопок үйлэдбэрилгэ сла... ехэхэнээр хүгжөөхэ бухы ар... мнүүдтэй. Эдээнэл түлөө дунда ба Закавказьеда ирригационно ... бухы хэмжээгээр дэл... мүнөө баригданхай байhан ... системэнүүдые шудалха, ... газартаряалангые эрхимээр эмхидхэхэ шухала. Үhэлжэ хлопок үлдэбэри дэг районуудта лоцерна тарилгатай ургаха ёhотой, энэ хадаа үбhэ ногоо тарилгын севооборотуудые шудалха ябадалые урагшань дабшуулха байна.

Хари хүрьhэгүй газарта бэ Урал болон Сибириин районуудта колхозно лен үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ямагта харюусалгатай зорилгонууд табигдана. Дайнай урда тээ манайда лен тарюhан тарилгын талмай болбол бухы дэлхэй дээрэ ленэй тарилгын табанай дүрбэн хуби шахуу болоhон байха юм. Ургаса хуряаха ба льнопродукциин түрүүшын ээлжээнэл болбосоруулга хэхэ ... ехэ гээтэтэй тэмсэхэ я адал хадаа энэ талаар шэнэ резервүүдые бии болгохо байна.

Украинада, Кубаньда, Киргизиин уhалагдадаг тарялангай районуудта ба Алтайска хизаарай зонодо свекло болбосоруулха я адал ороной хүдөө ажахын үйлэдбэри дотор шухала hууринуудай нэгые эзэлнэ. Хүдөө ажахын энэ hалбарида гол хэмжээ-ябуулгануудай нэгэн хадаа зүб севооборотуудые шудалха ба сахарна заводуудай түүхэй эдэй зонодо тарилгые зүбөөр хубааж тариха ябадалые гурамшуулха хэрэг болоно. Свекло таридаг республика болохо Украинска ССР-тэ 1950 ондо 1940 оноойхитой сасуулбал бухы хахалагдадаг газарай талмайн тоодо олон жэлэй үбhэ ногоонод удельнэ хэмжээ хоёр үлүүтэй дахин нэмэхэ байна.

Полевой үбhэ ногоо тарилга болбол газарай хүрьhэнэй үрэжэлые hэргээн бодхоохо ба ургасые дээшэлүүлхэ айхабтар шухала арга хэмжээнүүдэй нэгэн мүн. Ороной гол зононуудта олон жэлэй үбhэ ногоо тарилга ехэхэнээр нэмэхэ байна. Газартаряалангай түүхэдэ эгээн түрүүлэн гансахан манай орон колхоз болон совхозуудай базэ дээрэ хаа хаанагүй зүб севооборотуудые эрхилхэ, газартаряалангай бухы системые мүнөө үеын наукын эрилтэнүүдтэй тааралдуулан байгуулха иимэ айхабтар ехэ проблемэнүүдые шиидхэлгэдэ бодото дээрээ орохо арга-боломжотой байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ томо городуудай болон ажаүйлэдбэриин центрүүдэй ажалшадай элеэ хоолдо шухала үүргэ дүүргэhэн овощь ба хартаабха үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ ябадал түйлагдаhан байха юм. Шэнэ табанжэл соо овоще-хартаабхын ажахые саашадань хүгжөөхөөр хараалгдаа гэбэл: тарилгын талмайнуудые, гол түлэб, немецкэ эзэмдэлгэhээ сүлөөлэгдэhэн районуудта, мүн тэрэшэлэн Поволжьедо, Уралда, Сибириин, Дунда Азиин ба Казахстанай зонодо үргэдхэжэ ба агротехникые ехэхэнээр hайжаруулха болон зүб севооборотуудые шудалха. Москва, Ленинград, Горький, Свердловск, Донбасс, Кузбассай ажаүйлэдбэриин центрнүүд болон бусад томо городуудые гүйсэд, овоще-хартаабхын базанууд ехэхэнээр хүгжэхэ байна.

Ороной сэсэрлиг таригдадай урда бага бэшэ зорилгонууд табигданхай. Сэсэрлиг болон жэмэсэй ажахые түргэнөөр hэргээн бодхоохо ба саашадань үргэнөөр хүгжөөхэ, гүрэнэй болон колхозно үрэтэ питомнигуудай үргэн сеть бии болгохо хэрэгтэй.

Шэнэ Сталинска табанжэл соо хүдөө ажахы болбол олон тоото тракторнууд, хүдөө-ажахын машинанууд, үлэгжүүлгэнүүдые, станогууд, электромоторнууд болон бусад материальна-техн чэсэ зэрги хэрэгсэлнүүдые абтаха байна. Энээн тухай доро заагдаhан тоонуудые эрүүлэн харуулна. Хэрбээ түрүүшын табанжэлэй үе соо дэрэвнидэ зоорюулагдан 160 мянган трактор (15-хүсэтэйгөөр тоолоходо) гаргагдаhан байгаа hаа, хоёрдохи табанжэл соо — 512 мянган тухэдэ 1946—1950 онуудай түсэбөөр 720 мянган тракторнуудые үйлэдбэрилхөөр хараалгдаа. Түрүүшын табанжэл соо 13.600 комбайн бүтээгдэhэн, хоёрдохи табанжэл соо — 123.500 бүтээгдэhэн ба шэнэ табанжэл соо 174 300 комбайн бүтээгдэхэ байна. Бухы хоёрдохи табанжэл соо ажаүйлэдбэри болбол (1926—27 онуудай тогтоогдомол сэнээр) 1,9 миллиард түхэригтэ хүдөө-ажахын машинануудые гаргаhан байгаа, тиихэдэ шэнэ табанжэл соо 4,5 миллиард түхэригтэ бүтээн гаргахаар хараалагданхай. МТС-үүд болон совхозуудаа заhабарилгын-тракторна базанууд, ургаха, текущи ба капитальна заhабарилгын мүнөө хүдэлжэ байhан машинно-тракторна мастерскойнууд болон бусад предприятинуудые томо болгохо ба шэнээр бариха байна.

Колхозно байгуулалта — Ленин — Сталинай партиин гайхамшагта үрэ хүүгэн — жэл ерэхэ бүри бидэндэ эрхим hайн аша үрэ үгэдэг байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ колхозно тарялангдаа айхабтар ехэ аша габьяала нүхэр Сталинай үндэр дээдэ сэгнэлтэ үзэhэтниинь советскэ арадта hайн мэдэгдэнхэй. Колхозно системын үлэмжэ hайн байhан ябадал шэнэ Сталинска табанжэлэй онуудта саашадаа элеэр харагдаха ба хүгжэхэ ёhотой. (ТАСС).

...н хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэдэ тусхай анхарал хандуулха

...арада үнгэргэгдэhэн республикын үйлэдбэриин ба промкооперациин ...шадай зүблөөн болбол үргэн ...эд бараа болон эдеэ-хоолой ...ые элбэгжүүлхэ тухай асуудал ...энээн тушаа тодорхой шиидхэбэри гаргаhан байгаа.

...энэ зүблөөн дээрэ гаргагдаhан ...ые түрүү предприятинууд болбол бэелүүлжэ эхилээ, гэбэшье республика дотор байгаа союзна ...нуудай үргэн хэрэглэлэй эд бараа ...хоолой зүйлнүүдые элбэгжүүлхэ ... шухала асуудалда мүнөөдэр ...йото анхаралаа табяагүй гэжэ ... болоно.

...жэшээ хэлэбэл, Улан-Удын мяхана комбинат 1946 оной нэгэдэхи кварталда үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ түсэбые 100,3 процент ... байха юм. Теэд энэ комбинат ...зүйлэй эд хэрэгсэл үйлэдбэри... байhан аад, оройдоол тэрээ...ые үйлэдбэрилэн гаргажа ... юу харуулнаб гэхэдэ, мяханай комбинадай хүтэлбэрилэгшэд болбол ... зүйлэй хэрэгсэлнүүдые элбэгжүүлхэ түлөө оролдоогүй, харин үйлэдбэрилхэ зүйлнүүдые тон ехэр гаргаhан тоогой талаар түсэбөө дүүргэжэ ...дааа мүнөөшье хүртэр үргэлжэ байhаниие харуулна. Жэ... комбинатай цехүүд болбол нэгэ ... квартал соо 100 мянган хэhэг ... 100 мянган хэhэг hу... хэхэ ба 400 паар элдэб ... ёhотой байhан аад, нэгэшье хэhэг үйлэдбэрилээгүй ба оёогүй, мүн тэрэшэлэн яhан шагта, эбэр hам, сабуу ба бусад шухалын шухала зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ түсэбөө оройдоо 2-hоо 4 процент хүртэр дүүргэhэн байха юм. Теэд мяханай комбинат дээрэ яhан, эбэр, сабуу хэхэ зүйл дутаа гэжэ болохогүй байна. Тиихэтэй хамта комбинадай хүтэлбэрилэгшэд болбол үйлэдбэридэ бэлэн сабхиин кремэй коробко, холодец мэтые 200-hаа 390 процент хүртэр үлүүлэн гаргаhан байна.

Иимэ дээрэhээ мяханай комбинадай хүтэлбэрилэгшэд болбол үргэн хэрэглэлэй эд хэрэгсэлнүүдые элбэгжүүлхэ өөhэдынгөө арга-боломжые мүнөөдэр хүртэр дүүрэн хэрэглэжэ шадаагүй байна. Тиихэтэй хамта тус комбинадай өөрынь склад соо муу шанартайгаар бүтээгдэhэн хэрэгсэлнүүд хэбтэжэ байна. Жэшээлхэдэ 8 мянган hам, 5 мянгаhаа дээшэ ухибуудэй нааданхай, жэжэхэн ведронууд, 87 мянган шагта ба 200 үрүүл ба бусад зүйлнүүд бии байна. Эдэнэрые шанар муутай дээрэhээнь худалдаа-наймаанай организацинууд худалдаанда гаргахаhаа арсаhан байха юм.

Мүн тэрэшэлэн Улан-Удын шэлэй заводой хүтэлбэрилэгшэд үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ нэгэдэхи кварталай түсэбые 164 процент дүүргэhэн байна. Гэбэшье, мүнөө хүртэр манай городой магазинуудта ажалшан арадай шухала хэрэглэжэ байгаа шэл амhартанууд —стакан графин ба лампын шэл гэхэ мэтые оложо абаха гэбэл тон бэрхэтэй байна. Иимэ дээрэhээ тус заводой хүтэлбэрилэгшэд шухала хэрэгэй шэл амhартануудые бухы хэмжээгээрынь элбэгжүүлхын түлөө өөhэдынгөө бухы үүсхэл ба шадабариие гаргаха ёhотой.

Мүн гүрэнэй завод 1946 оной нэгэдэхи квартал соо үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгын түсэбые 108,3 процент дүүргээ. Гэбэшье түсэбэй ёhoор 9 зүйлэй хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилхэ байгаа hаа тэрээнэйгээ 4 зүйлөөрынь түсэбөө дүүргэhэн байна. Тиихэтэй хамта тус заводой бүтээhэн зүйлнүүдэй үнэ сэнгынь тон үндэр байна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ стул 75-түхэриг, юрын стол —200 түхэриг гэхэ мэтэ сэнтэйгээр бүтээгдэнэ.

Гүрэнэй завод болбол 1946 оной нэгэдэхи квартал соо арад зондо шухала хэрэгтэй зүйлнүүдые бага бэшэ хэмжээндэ үйлэдбэрилэн гаргаа гэбэшье, үшөөл ехээр ба шанар hайтайгаар үнэ сэнгыень химдаруулан гаргажа шадаха байhаниинь лабтай.

Иимэ дээрэhээ манай республика дотор байгаа союзна томо томо заводууд ба комбинадууд болбол үргэн хэрэглэлэй эд бараа болон эдеэ хоолой зүйлые элбэгжүүлхэ түсэбые үлүүлэн дүүргэхэhээ гадна, нютагай ажаүйлэдбэриин ба промкооперациин предприятинуудта үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ хүдэлмэридэнь саг үргэлжэ туhалха ёhотой болоно.

Ж. ЖАМБУЕВ.

Закаменай колхозуудай зарим нэгэн амжалтанууд

Үнгэрэгшэ 1945 оное гэхэ гү... Баруун тэ немецко-фашистскэ эзлэн... шадые ба Зүүн тэ японско империалистнуудые бута сохиһон агууехэ илалтын жэлдэ Закаменай аймагай ажалшад бухы советскэ арадтай хамта үлэ ехээр хүлин байсажа, ажал хүдэлмэридээ шэнэ-шэнэ амжалтануудые туйлаха гэһэн патриотическэ хүдэлөөнэй бухы ажахын һалбаринуудта дээрэ амжалтануудые туйлаа байгаа. Энэ ... аймаг болбол малажал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые адуу морёор—100 процент, эбэртэ бодо малаар—102.5 процент, хони ямаагаар—123.9 процент дүүргэжэ шадаба.

Аймаг соогоо малажалаараа түрүү колхозууд социалистическэ хүдэлөөнэй ... гэл налбайн болоо малажалын пилэдүүд ... байна юм. Жэшээлхэдэ, Утаата-Далахайн сомоной «Улаан Далахай» колхоз 1945 ондо малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэбые адуу морёор—105.5 процент, эбэртэ бодо малаар—114.1 процент, хони ямаагаар—116,8 процент, Улегчинэй сомоной «Майн 1» колхоз адуу морёор—105,1 процент, эбэртэ бодо малаар—115 процент, хони ямаагаар—128.4 процент дүүргэhэн байха юм. Тэрэшэлэн малажалай продуктнуудые гүрэндэ уялгатаар тушаалгые аймагай 27 колхозууд болзорhoo урид үлүүлэн дүүргэhэн байна. Аймагай түрүү колхозуудай нэгэн боложо «Коминтерн» колхоз 1945 ондо гүрэндөө 486 центнер мяха, 49142 литр hү, 1966 килограмм тоhо, 268 килограмм брынзэ гэхэ мэтын малажалай продуктнуудые тушааhан байна.

Аймагай колхозууд жэлhээ жэлдэ адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые эртэнhээ хойшо эхилжэ, тэрээниие саг соонь эрхим шанартайгаар шиидхэдэг юм. Тиин адуу малаа үбэлэй байрада оруулхадаа, тэдэнэй хүсэ шадалые hайжаруулхын тула намарай-үбэлэй бэлшээриие зүбөөр хэрэглэжэ, адуулгые онсо hайнаар үнгэргэдэг дуршэлтэй болонхой. Энэ 1946 оной үбэлэй хүйтэниие тобир тарганаар угтаhанай ашаар мал туража, шадал шэнээгээ алдангүй хүхэ ногоон дээрэ гарахань.

Аймагай колхозуудаар малажал үсхэбэрилхэ баян дуршэлтэй түрүү стахановецуудай тоо урда урдынхиhаа ниилээдгүй олошоронхой.

Аймаг соогоо алдартай малшад А. Дулмаев, А. Эрдыниев, Р. Гонгорова, Д. Самбуева, Х. Будаева, Х. Бабалаева, Д. Шойжилова ба бусад адуу малай үсхэбэрилгые үлүүлэн дүүргэhэн тэдэнэй ашаг шэмые эрид дээшэлүүлhэн, үбэлжэлгэдэ амжалтатайгаар бэлэдхэhэн, малажалай түрүүшүүлэй республиканска суглаанда хабаадажа, түрүү хүнүүдэй дуршэлые ойлгоод, Бурят-Монголой АССР-ые ашаг шэмээр ехэ, хүгжэнги малажалай республика болгохо хэрэгтэ бухы малшадые элсүүлхын түлөө хамаг хабаяа гаргажа байха юм.

Жэшээлхэдэ, Улегчинэй сомоной «Майн 1» колхозой hүнэй-товарна фермын ахалагша hаалишан 47 үнеэнhээ 47 тул абажа, бултыень хоролтогүйгөөр тэнжээhэн ба нэгэ үнеэнhээ 423 литр hү hааhан байна. Хонинной-товарна фермые даагша нүхэр П. Улзутуев хони ямаа үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб 128.4 процент дүүргэжэ шадаа. Хамниин сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой хонинной-товарна фермые даагша нүхэр О. Цыденов хони ямаа үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб 125 процент дүүргэhэн. Тус фермын эрхим ямаашад: Г. Раднаев 72 ямаанhаа 158 эшэгэ абажа тэнжээhэн, П. Галданова 193 ямаанhаа 201 эшэгэ абажа тэнжээбэ. Санагын сомоной «Коминтерн» колхозой түрүү hаалишан Х. Бабалаева болбол 16 үнеэнhээ 16 тул абажа тэнжээhэн байна. Мүн Утаата-Далахайн сомоной «Улаан Далахай» колхозой хонинной-товарна фермые даагша нүхэр Д. Гармаевагай хонишод хони ямаагаа үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб 155,5 процент дүүргэhэн байха юм.

Аймагай эрэгтэй эмэгтэй колхозниггууд үнгэрэгшэ жэлдэ туйлаhан зарим нэгэн амжалтануудаараа заахашье hаналгаа амарагүй. Харин туйлаhан амжалтануудаа улам солшань бэхижүүлхэ, шэн хүсэл-эрмэлзэлээр социалистическэ мурысөөнэй дэлисэ үдэр бүри үргэлжэ байна.

Мүнөө малажал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэhэн, ... хамаг эрид дээшэлүүлhэн аймагай түрүү колхозууд гэбэл: «Улаан-Далахай», Молотовой, Кагановичын, «Майн 1», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд адуу малай үсхэбэрилгэ амжалтатайгаар үнгэргөөд, ... мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ, хүлсэгүйлэн шэнэ түлнүүдые бултыень элүүр тарганаар тэнжээхэ гэхэ мэтын социалистическэ уялгануудые абаад, унаhан малгайгаа абангүй ажаллажа байха юм.

Түрүү колхозууд энэ абаhан социалистическэ уялгануудаа түрүүшын үдэрнүүдhээ эхилэн үнэн хэрэг дээрэ бэелүүлхын хойноhоо бухы хүсэ шадалаа улам эршэмтэй шангаар элсүүлжэ байна.

1945 ондо республикын колхозуудай дунда дэлгэрhэн малажалые хүгжөөхэ социалистическэ мурысөөндэ илажа, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулын Улаан туг абаhан Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлэй малай үбэлжэлгые нэгэшье толгой гарзагүйгөөр, малнуудаа тарган тобироор үнгэргэжэ байна. Молотовой нэрэмжэтэ колхоз адуу малайгаа үбэлжэлгые ялала hайнаар үнгэргэжэ, мүн хабарай тарилгын бэлэдхэлэй бухы хүдэлмэринүүдые аяар февралиин 10-да эрхим шанартайгаар дүүргэhэн байха юм. Энэ хадаа молотовойхидой өөрынгөө малажалда ба тарялангажалда ехэхэн анхарал оролдолгоёо гаргаhаниие эли тодоор харуулна.

1945 ондо аймагай колхозууд хабарай тарилгын түсэб 104 процент, тэрэ тоодо оробhото культурануудаар 105,5 процент, техническэ культурануудаар—320 процент дүүргэhэн байна.

Бүгэдэарадай hайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалистическэ мурысөөнэй ашаар аймагай олонхи колхозууд хабарай тарилгада бэлэдхэхэ хүдэлмэриие амжалтатайгаар хэжэ, энэ мурысөөндэ колхозууд, бригаданууд, звенонууд үбгэн ба хүгшэн болоhон түмэршэ дархашуул болон хомут тоногуудые оёгшод болбол дүрбэдэхи сталинска табанжэлэй түрүүшын жэлдэ үндэр ургаса хуряажа, колхознигуудайгаа ажабайдалые hайжаруулхын түлөө тэмсэжэ байна.

Энэ жэлэй хабарай тарилгада амжалтатайгаар бэлэдхэхэ талаар Молотовой, Ленинэй нэрэмжэтэ, «III Интернационал», «Майн 1» ба бусад колхозууд аймаг соогоо түрүү hуури эзэлжэ. үбэлэй үедэ хэхэ агротехническэ хэмжээ ябуулгануудые болон хүдөө-ажалай машина зэмсэгүүдые заhабарилха түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргэhэн байха юм. Жэшээнь, аймагай 27 колхозууд аяар мартын 1-эй мэдээгээр машина зэмсэгүүдые заhабарилха түсэбые гүйсэд дүүргэжэ, мүн агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые урда урдынхиhаа hайнаар хэбэ.

«Майн 1», Молотовой нэрэмжэтэ «Улаан Олон», «Улаан Малшан» колхозууд агротехническэ хэмжээ-ябуулганууднай түсэбые үлүүлэн дүүргэhэн. Жэлhээ жэл бухэндэ урган хүгжэжэ байhан адууhа малдаа бата бэхи үбhэ тэжээлэй базэ байгуулха ябадалда бухы анхаралаа табиhан, Гильбирын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй адуу малдаа элбэг дэлбэг үбhэ тэжээлэй базэ байгуулха үүсхэл халуунаар дэмжэжэ, энэ колхозууд хаалан сабшалангые hайжаруулха талаар шилээдгүй ехэхэн хүдэлмэри хэжэ эхилбэ.

Гансахан Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо 4 герасимовска звено 16 хүнhөө 21 моритойгоор байгуулагдаа. Үбэл хабарай үедэ 5.000 шарга наг шэбхэ зөөбэрилэгдэhэн, 5 центнер үнэhэн, 3 центнер шубуунай аргал суглуулагданхай. Мүн 200 гектар газарта саhа тогтоохо зуураа, hубаг канава сэбэрлэхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри хэhэниинь тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Тарялангай бригадануудай дундаhаа социалистическэ мурысөөндэ илажа гараhан «Коминтерн» колхозой бригадир Г. Логинов, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой бригадир Ц. Ринчинов, «Боевик» колхозой бригадир Б. Цыренов, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түмэршэ дархан нүхэр Б. Бальжанов, Закаменай МТС-эй комбайнернууд нүхэд Б. Ныбенов, Л. Гарданов, Л. Цыдыпова гэгшэд эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр ямагта стахановскаар хүдэлмэрилhэн байгаа.

Аймагай түрүү эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд болбол Торнин аймагай ажалшадай социалистическэ мурысөөндэ урихан урялые хүлээн абажа, 1946 ондо бухы ажахын hалбаринуудаар амжалтатайгаар дүүргэхэбди гэжэ социалистическэ уялгануудые абаа, стахановско ажалай үндэр бүтээсэнүүдые туйлажа эхилбэ.

Мүнөө аймагай колхозуудые культурна hуурин байдалда оруулха хүдэлмэринүүд хэзээ хэзээнhээ үргэн далайсатайгаар эмхидхэгдэжэ эхилбэ.

Энэ 1946 ондо аймагай колхозуудаар 100 шэнэ колхознигуудай гэр бариха. 200 шахуу хуушан гэрнүүдые шэнээр заhабарилха, Молотовой ба «Коминтерн» колхозууд дээрэ колхозой сад барижа эхилхэ, колхознигуудай амаралтын 2 гэр, 2 эхин hургуулиин гэрнүүд баригдаха юм.

Мүн энэ жэлдэ аймагай центр дээрэ ВКП(б)-гэй айкомой, аймагай библиотекын, финансова таhагай шэнэ гэрнүүдые барижа дүүргэхэ байна. Мүнөө аймагай центртэ коммунальна бани, шэнэ столово баригдажа дүүрэбэ.

Аймагай эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд, МТС-эй хүдэлмэришэд, албахаагшад бухы советскэ арадтаяа хамта арадуудай агуу ехэ вождь нүхэр И. В. Сталинай алтан үгөөр зоригжон, 1946 ондо ажалай бухы hалбаринууд дээрэ амжалтануудые туйлажа эхилбэ. Гэбэшье, зарим колхозуудта социалистическэ мурысөөндэ оролсожо абаhан уялгануудаа дүүргэхын хойноhоо бухы колхознигуудайнгаа хүсэ шадалые болон аргаболомжые элсүүлжэ шададаггүй ябадалнууд олон бии. Жэшээлхэдэ, Хужарай сомоной Ворошиловай Цакирай сельсоведэй Ленинэй, Михайловскын сельсоведэй Сталинай. Хамниин сельсоведэй Калининай нэрэмжэтэ колхозууд адуу малайнгаа үбэлжэлгэ ба шэнэ түл абалгые тон муугаар үнгэргэжэ байна. Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз үбэлжэлгын үе соо 70 толгой адуу моридые, 132 толгой эбэртэ бодо малнуудые 70 толгой адуу моридые, 132 толгой эбэртэ бодо малнуудые турааhан, 12 толгой адуу мори, 12 толгой эбэртэ бодо мал үхүүлжэ хорооhон байха юм.

Михайловскын сельсоведэй «Большевик», Сталинай, Цакирай сельсоведэй «Боевик», «Улаан Батор» колхозууд хабарай тарилгада тон муу бэлэдхэлтэйгээр оронхой. Үрhэ хүрэнгэ хаалга. агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые холо дүүргэдэггүй байhаар. Мүн хабарай тарилгада ябаха мори сарнуудынь хүсэ шадалаар туранхай, hайн тэжээл дээрэ табигдажа амаруулха хэмжээнүүд абтаагүй байха юм.

Мүн Закаменай МТС болбол трактор болон хүдөө-ажалай машина зэмсэгүүдые заhабарилха түсэбые дүүргэжэ шадаагүй, республика соогоо хожомдоhоор.

Москва городой Сталинска hунгуулиин округтэй hунгагшадай урда хэлэhэн нүхэр Сталинай түүхэтэ үгөөр ба СССР-эй Верховно Соведэр баталагдаhан Сталинска табанжэлэй түсэбөөр зоригжуулагдаhан Закаменай аймагай эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд. МТС-эй хүдэлмэришэд ба албахаагшад дээрэ заагдаhан дутуу дунда зүйлнүүдые ойрын үдэрнүүдтэ усадхажа, Торнин аймагай ажалшадтай батаалhан социалистическэ мурысөөндэ илаха байhандань ямаршье ажаг hэжэг байхагүй.

Б. ДАНСОРУНОВ, «Бурят-Монголой Үнэнэй» тусхай корреспондент.

Модо урадхуулга—шухала зорилгонуудай нэгэн

Сэлэнгын леспромхозой коллектив 1945 — 46 онуудай модо бэлэдхэлэй ба шэрэлтын түсэбые саг болзор соонь үлүүлэн дүүргэнэ. Урда жэлнүүдтэ оройхоноо гойто хон амжалтануудые туйлаhан байна. Мүнөө тус коллектив өөhэдынгөө туйлаhан амжалтануудые модо урадхуулалга дээрэ бэхижүүлхэ ёhотой.

Haяхан тус леспромхоз дээрэ хүдэлмэрилэгшэдэй модо отолон шорой ба шэрэгшэдэ зүблөөн болоожо, эндэ өөhэдынгөө хэhэн, бүтээhэн ажал хүдэлмэриин дүнгүүдые гаргаhан ба саашанхи шухала зорилгонуудые тэмдэглэhэн байгаа.

Сэлэнгын леспромхоз болбол Оронго ба Темник голнуудаар модо урадхуулха байна. Тиин, мүнөө бэлэдхэлэй хүдэлмэриие эхилээ гэбэшье, энэ тон хангалтагүйгөөр ябуулагдана. 200 хүдэлмэришэдые гаргаха ёhотой байhан аад, мүнөөдэрэй байдалаар оройдоо 35 хүдэлмэришэдые гаргаа. БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой ёhоор Зэдын, Сэлэнгын, Торнин аймагууд модо урадхуулалгада гаргагдаха ёhотой хүдэлмэришэдые ородоошье эльгээгээгүй байна. Энэ хадаа модо урадхуулалгын хүдэлмэридэ ехэ хойшолон татахань гээшэ.

Тус леспромхоз болбол модо урадхуулгын хүдэлмэридэ хэрэглэгдэхэ он гесо, катер, түлээр трасс, hухэ, вагон, дэгээ гэхэ мэтын хэрэгсэл зэмсэгүүдые бараг hайнаар бэлэдхээ. Тиигэбэшье зарим хүдэлмэринүүдтээ дутуу дундануудтай байhаниинь энэ зүблөөн дээрэ тодорхойлогдоhон байгаа.

Сэлэнгын леспромхоз болбол модо урадхуулгын сезоной урда тээ Оронго гол дээрэ нилээд ехэ хүдэлмэри хэхэ ёhотой юм. 15 километртэ Оронгын эрье ба уhые сэбэрлэхэ, 1500 кубометр шорой зөөжэ уhан эрьедэ үргэхэ, 500 метр газарта узкоколейкэ табиха, 52 кубометр котлован малтаха, мүн хүдэлмэришэдэй байха гэр, барак ба амбарнуудые бариха ёhото байhан аад, энэ хүдэлмэридэ оройдоо 5 — 6 хүн хүдэлмэрилжэ эхилээ. Тиин иимэ тоогой хүдэлмэриин хүсэн дээрэ хэлэгдэhэн ажалые амжалтатайгаар бэелүүлжэ шад хатуу байна.

Сэлэнгын леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд модо урадхуулгын сезоной хүдэлмэриие эхилээшье hаа, мүнөө үеын эрилтэдэ таараха темп гаргажа шадаагүй байна. Гол мүрэнүүдэй уhан ябажа, модо урадхуулгын саг эхилхэ дүтэлжэ байна.

Сэлэнгын леспромхозой хүдэлмэринүүдтэ байгаа дутуу дундануудые тэмдэглэхэ зуураа, мүн модо урадхуулгын хүдэлмэри дээрэ жэшээтэ hайнаар хүдэлмэрижэ байгаа стахановецуудай ажал хүдэлмэриие тэмдэглэжэ, тэдэнэй шадабариие бусад хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрүүлхэ тухай тодорхойлходо болохо байна.

Темник ба Үдэгэ голнууд дээрэ хүдэлмэрилжэ байгаа 14 хүдэлмэрилэгшэд болбол хэдэхэн үдэрэй туршада 40 погонно метртэ дамба бүтээhэн ба бусад модо урадхуулгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие ба зэр зэмсэгүүдые hайнаар түхеэрэhэн байна. Энэ хүдэлмэри дээрэ леспромхозой эрхим стахановецууд Н. Мельников, Нима Данжуров, З. Махаров, П. Плюхин ба В. Бурнаменко гэгшэд шалгарма hайнаар хүдэлмэрилжэ, үдэр бүриингөө даалгабариие 400 процент хүртэр дүүргэдэг байгаа.

Леспромхозой дэргэдэхи партийна организаци агитационно-ойлгуулалгын ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие ажахын шухала зорилгонуудтай нягтаар холбон табижа, модо урадхуулгада бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ бухы коллективээ элсүүлхэ ёhотой.

Д. ЦОКТОЕВ,
ВКП (б)-гэй Сэлэнгын айкомой инструктор.

Зэдэдэ малай хоролто үргэлжэлһөөр

Тус аймагай партиин, советскэ болон газартаряалангай органууд ВКП(б)-гэй обкомой XXII пленумэй шиидхэбэрине дүүргэлтэ болгожо, малай үсэжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ, адуу малай гээлтэ хоролтодо ороходо ябадалые зогсоохо, үбһэ тэжээл элбэг дэлбэгээр бэлдэхэ тушаа нилээдгүй олон тогтоомжо ба шиидхэбэринүүдые абаһан бэлэй.

Теэд, иимэ „хэмжээ-ябуулганууды" хэды абаһашье һаань, адуу малай гээлтэ хоролтодо ороходо ябадал эндэ үргэлжэлһөөр. Жэшээлхэдэ, аймагай 17 колхозуудаар 3 наһа хүрэһэн 1097 толгой гүүн байһаншье һаа, тэдэнэй арайхан гэжэ 505 толгойнь унагалха байна. Энэ тоо баримтаһаа харахада, эхэ гүүдэй һубайрха ябадал ехэхэн хэмжээндэ хүрэһэниинь элитэ. Тэр энһээ гадна, үнгэрэгшэ үедэ 13 толгой унаган имагта хэрууһа муутай дээрэһээ гээлтэ хоролтодо ороһон байна.

Унагалха гүүдые харууһалха ябадал хангалтагүй. Зарим колхозууд унагалха гүүдээ хүдэлмэриһөө сүлөө өгөөгүй байһан дээрэһээнь унага хаяха ябадал үзэгдэнэ. „Улаан Үшөөтэй" гэжэ хүдөө ажалай артелиин № 3 таряан ажалай бригадын зарим членүүдэл адуу моридтоо эзэн бусаар хандаһан дээрэһээ үнгэрэгшэ 3 һара соо аяар 9 толгой адуун үхэһэн байгаа. Мүнөөшье энэ колхозой зарим бригадынхид унагалха гүүдээ хүдэлмэриһөө сүлөөлөөгүй, харин ажал хүдэлмэридэ ябуулһаар. Тэрэшэлэн „Галын Очи" гэжэ колхоздо, мүн Буденныйн нэрэмжэтэ артельдэ хэдэн арбаад адуу мал гээлтэ хоролтодо ороһон баримтанууд бии.

Аймагай 17 колхозуудай 15 колхозуудтань малай үбшэлхэ ябадал үзэгдэнэ. Гэхэ зуура, тус аймаг соо 6 зоотехник, хэдэн ветврачууд байдаһашье һаа, малай үбшэнтэй тэмсэхэ хүдэлмэрине хангалтагүйгөөр хэнэ гэхэдэ алдуу болохогүй байна. Эндэхи олонхи колхозууд үбһэ тэжээлээр ехэхэн дутамаг. Апрелиин 1-эй мэдээгээр, бүхы аймаг соонь 5.500 центнер үбһэ тэжээл бии гэжэ мэдээн байгаа юм. Теэд, тэрэнэй хахадһаа ехэнхинь хабарай таряалгада хэрэглэгдэхэ болоно. Буденныйн ба Дзержинскиин нэрэмжэтэ, „Пятилетка", „Социализм", „Красный партизан" болон бусад колхозууд үбһэ тэжээлгүй болоһоор үнин саг үнгэрөө. Теэд үбһэ тэжээл нэмэжэ бэлэдхэхэ тушаа ямаршье хүдэлмэри хэдэггүй байхань саашадаа заахашье тэсэмээр бэшэ болоно.

Тэр шэнэн аймагай томохон колхозуудай нэгэндэ тоологдодог Карл Марксын нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд үбһэ тэжээлээр ехэн дутамаг. Чапаевай ба Буденныйн нэрэмжэтэ колхозууд таряалгын срогой кампани үнгэргэхэдөө, азарга ба бухадаа эдюулхэ огсэ болон бусад тэжээл нэгэшье килограмм байхагүй. Тус аймагай колхозуудаар үбһэ тэжээлэй бага дээрэһээ, малай тураха ябадал хаа-хаанагүй үзэгдэнэ. Тиибэ ябашье, эдэхи колхозууд нэмэлтэ үбһэ тэжээл бэлдэхэ ябадалые тоологгүй байха юм. Хэрбээ үнгэрэгшэ марта һара соо 3 000 центнер хүртэр ожорһо ба бургааһа суглуулһан байгаа һаа, апрель һарын түрүүшын 10 үдэр соо нэгэшье килограмм үбһэ тэжээл бэлдээгүй байха юм.

Зарим колхозуудай правлени болон партиин эхин организацинууд болбол хабарай таряалгын хүдэлмэри эхилһэнтэй дашарамдуулан, малай ажал тушаа гол анхараһаа табихаа мартажархиһан ябадал лиүүд бии. Ушар иимэһээ партиин аймком ба аймгүйсэ комой хүтэлбэрилэгшэд болбол адуу малдаа анхаралгүйгөөр хандадаг колхозникүүдтэ хатуу хэмжээ абахаһаа гадна, малажалай бригадаһаа хүнүүдые абажа, таряалгын хүдэлмэридэ табиха ябадалтай хатуу шангаар тэмсэхэ үүргэтэй. Мүн малажалай талаар хүдэлмэридэг мэргэжэлгэндэ хамаг бүхы услови байгуулха үүргэтэй.

Ерэхэ жэлдэ адуу малдаа элбэг дэлбэг үбһэ тэжээл хангаха зорилготойгоор энэ һара бүхы колхозуудаар хадаһан сабшалан һайжаруулха тухай герасимовска звенонуудые бии болгожо, тэдэнэй хүдэлмэридэ үдэр тудам бодото туһаламжа үзүүлхэ ээ гадна, таряалгын хүдэлмэриһөө сүлөөтэй байһан бүхы эрэгтэй эмэгтэй колхозникуудые сабшалан хадалан үһэлхэ, паг шэбхэ зөөрилхэ, һубаг канава малтаха гэхэ мэтын шухала хүдэлмэридэ табихань угаа шухала болоно.

Партиин эхин организацинууд болбол малшадай дунда агитацинно-олигуу ажалын хүдэлмэрине үргэн дэлгэй саталгаар ябуулжа, социалистическэ мүрысөөе үшөө үргэнөөр бадаруулжа, Сталинска табан жэлэй түсэб соо харааагдаһан малажал үсхэбэрилхэ программые энэ гэһээр бэелүүлхэ тушаа гол анхаралаа табиха бэзэ гэжэ найдагдана.

Г. Нимбуев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Заиграйн аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой эрхим һаалишан Ксения Григорьевна Булыгина. И. Красавцевай фото.

МАНАЙ РЕСПУБЛИКЫН ҺОНИНУУД

Һара соо 3 һарынгаа даалгабари дүүргэбэ

Мүнөө манай бүхы оронхой ажалшан арад СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхооохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай түүхэтэ хуулине гүнзэгыгөөр шудалаад, тэр ниие хэрэг дээрэ бэелүүлхын түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдон хүдэлмэрилжэ байна.

Жэшээ хэдэ. Зэдэкомбинадай стахановец нүхэр Мальцев сессиин түүхэтэ документнүүдээр танилсажа урмашаад, марта һарын туршада үнэхөөрөө патриотическаар хүдэлмэрилжэ, һара соо 3 һарын даалгабари дүүргэжэ үльгэр жэшээ харуулба.

Тэрэшэлэн нүхэд Сафронов ба Клементьева гэгшэд һара соо хоёод һарынгаа даалгабари дүүргэжэ һайн шанартай продукци тушааһан байна.

Энэ эдэбхитэд апрель һара соо мүн лэ тиимэнүүд амжалтан удые туйлаха хаар социалистическэ уялганууды абаа.

Комбинадай стахановецууд нүхэд Разумная ба Рагозина гэгшэд дээрэ дурсагдаһан патриодуудай жэшээгээр хүдэлмэрилжэ апрель һарын түрүүшын үдэрһөө захалжа даалгабаринь үдэр бүхэндэ 200 процентһээ доошо бэшээр дүүргэнэ.

Мотор заһабарилха завод

Сэлэнгын аймагай Селендумын мотор заһабарилгын завод һаяар хүдэлмэреэ захалжа, мотор заһабарилгые эхилхэнь.

Энэ завод болбол республикын МТС ба колхозуудай машина ба тракторнуудые заһабарилха байна.

Пютагай ажаүйлэдбэриин Министр нүхэр Гурьянов түрүүтэй тусхай комисси энэ заводой бэлэн болоһонине шалгахаар һаяхан Улан-Үдэһээ гараба.

Колхозой уранһайханай кружок

Иволгын аймагай Гильберын сомоной Лениинэй нэрэмжэтэ колхозой залуушуул уранһайханай самодеятельностиин кружок эмхидхэбэ. Энэ кружок болбол хабарай тарилгын үедэ колхозойнгоо полевой стануудаар ябажа зүжэг наада үргэлжэ харуулжа байха юм.

Энэ кружок колхозникуудтаа харуулхаар һонин зүжэг, дуу ба элдэб янзын нааданууды бэлэдхэһэн байна.

Һаяхан кружогойхид аймагай центрэй соцкультурын байшанда зүжэг наада харуулжа эрхим сэгнэлтэ абаба.

Омуль үсхэбэрилхэ инкубатор

Большереченскэ загаһанай заводой гэргэдэхи омуль үсхэбэрилхэ инкубаторна станци нёлондо жэлдэ 86 миллион түрһэ инкубаторта һуулгаһан байгаа. Энэ түрһэдынь мүнөө тэһэржэ, загаһа болохоо дүтэлжэ байна.

Энэ 3 год май—апрель һаранууддай туршада 70 миллион шахуу омулиин үрэнүүдые далайда табихаар хараална.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадалые хэгшэдые сүүдлэхэ Нюрнбергдэхи процесс

Апрелиин 15-най үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, апрелиин 15. (ТАСС). Асуулта абахын тула хүнүүдые үгы хэхэ элитэ Освенцимэй лагериин комендант байһан гэршэ Рудольф Гессые сүүдэй зал соо оруулна. Гесс үни удаан сагай туршада нюугдажа байһан аад, һарын саада тээ баригдажа арестовалагдаһан байна.

Освенцим лагерь яажа баригдаһан ба энэ лагерьта хүнүүдые алаха ябадалые ямар юумэ далдалан нюуса болгодог байһан тухай гэршэ хөөрэнэ.

Врачуудай концлагерьнуудта хаагдаһан хүнүүдтэ стерилизаци хэхэ тушаа үндэр даралтатай камернууд ба бусадуудта «туршалгын» хүдэлмэри тухай би мэдэхэ һэм гэжэ гэршэ батална. Саазалха ба хүнүүдые олоорынь алаха тухай Гиммлерэй гү, али Кальтенбруннерай, үгышье һаа Мюллерэй гар табилгатай приказууд намда. лагериин комендантда, инспекцеэр дамжуулагдан ородог байгаа гэжэ Гесс мүн лэ батална.

Забһарлалай һүүлдэ американска гэмнэлтын түлөөлэгшэ полковник Эмин сүүдлүүлэгшэһээ асуулта эхилнэ. Тэрэ хадаа концлагерьнуудай байһан тухай юушье мэдэхэгүйбди гэжэ баталһан бүхы гитлеровскэ гэмтэ ябадалшадай худал хуурмагые элирхэйлнэ. Үмөөрэлтөөр дуудагдаһан гэршэ Гесс болбол гитлеровскэ толгойлогшод экскурсида ябаһан шэнгеэр концлагерьнуудаар зайдаг байгаа гэжэ батална. Анха түрүүшын тиимэ «экскурсине» гэршэ болбол үшөө 1935 ондо Гиммлерэй өөрынь түрүүтэй гаулейтернүүдэй ехэхэн бүлэгэй концлагерине удаан ябажа үзэхыень хараа һэн. Фашистска министрнүүд дуратай сагтаа концлагерьнуудые хараха тусхай эрхэтэй байгаа.

Энэ процесс дээрэ үзүүлэгдэһэн эгээл сэдьхэл хүдэлгэмэ документнүүдэй нэгэниие гэмнэгшэ уншажа үгэнэ. Энэ хадаа гэршын бэшэмэл мэдүүлгэ юм. Документ соо бэшэгдэһэниие зүб гү гэжэ асуухын тула гэмнэгшэ абзац абзацаарынь, аалиханаар, тогтожо байжа уншажа. «Тон зүб» гэжэ гэршэ батална. Освенцим лагериин комендант байһан Гесс хадаа миниитоо тоолоод үзэхэдэ тэрэ лагерьта 2 миллион 500 мянган хүн хюдагдаһан ба тэрэнэй хахад миллиониинь үлэсхэлэн ба үбшэнүүдһээ үхөө гэжэ хэлэнэ. Хюдагдагшадай ехэхэн хубинь Голланди, Франци, Бельги, Польша, Венгри, Чехословаки ба бусад оронуудай еврейнүүд болоно. Ганса 1944 оной зунай туршада бидэнэр 400 мянга тухай венгерскэ еврейнүүдые хюдаа һэмди гэжэ гэршэ эшэгүүрнгүйгөөр мэдүүлнэ.

Гейдрихые алаһанай һүүлдэ арест, сүлэлгэ, хэһээлгэ, саазалалга тухай приказуудта Кальтенбруннер гү, али тэрэнэй орлогшо Мюллер гараа табидаг байгаа» гэжэ гэршэ саашань дахяад дабтана. Кальтенбруннер ба Мюллер болон тэдэнэй начальнигууд Гиммлер ба Гитлерэй приказуудаар ябуулагдаһан хүнүүдые олоорынь алалгануудай түүхэ хэлэжэ үгэхэдөө, Гесс иигэжэ мэдүүлнэ: «Газаар хорложо, хүнүүдые олоорынь хюдалга 1942 оной зун эхилээд, 1943 оной намар болтор үргэлжэлүүлэгдэһэн байна. Энэ хүнүүдые олоорынь саазалалгые би өөрөө 1943 оной намар болтор ажаглаа һэм. Освенцим лагерьһаа аюулгүйн главна имперскэ управлениин концлагерьнуудай инспекцидэ миниин хүдэлмэридэ ошоһоной һүүлдэшье эдэ саазалалганууудай үргэлжэлһэниинь намда элитэ. Хүнүүдые олоорынь саазалалга хадаа аюулгүйн главна имперскэ управлениин приказаар ба тэдэнэй ажаглалта доро ябуулагдадаг байгаа. Хүнүүдые олоорынь саазалха тухай бүхы захиралтануудые би сэхэ аюулгүйн управлениһаа абадаг байгааб».

Гэршын аюулгүйн главна имперскэ управлениидэ хүдэлмэридэ ороходонь тэрэнэй ажал-ябуулга бүри үргэн ба ехэ болоһон байха юм. Тэрэ хадаа «еврейскэ асуудалнуудые гитлеровскээр шиидхэбэрилгын» эдибхитэй хабаадагшадай нэгэниинь болоһон байна. «Энэ асуудалые эсэслэн шиидхэбэрилгэ хадаа Европодо бүхы еврейскэ арад зониие гүйсэдөөр үгы хэлгэ болоно. Намда таарамжатай заабаринууд үгтэһэн байгаа. Хаагдагшадые тэрэ зэргээр усадхажа байһаниинь мэдэхын тула би Треблинк лагерьт ошооб. Һүүлшын гурбан һарын туршада 80 мянган хүнүүдые усадхааб, гол түлэбтөө варшавска геттын еврейнүүдые хюдаха тушаа хүдэлмэрилөөб гэжэ лагериин начальник намда элидхээ һэн. Тиихэдэ энэ арга хүсэ багатай гэжэ би олоо һэм. Освенцимскэ лагерьта хүнүүдые хюдалгые ондоо, бүри хүсэтэ газаар хорлохо ябадалые би эмхидхээ һэм. Тэндэ манай бариһан шэнэ камернуудта хүнүүд 10—15 минутын туршада үхэдэг байгаа. Үхэһэн хүнүүдэй үнэтэ юумэнүүдые абадаг тусхай команда бии һэн»—гэжэ гэршэ хэлэнэ.

Энэ документдэ бэшэгдэһэн барандаа зүб гү гэжэ гэмнэгшэ үшөө нэгэ асуудал табина. «Тиимэ, энэ үнэн»,—гэжэ гэршэ харюусана.

Гэршэ Гесс саашань мэдүүлнэ:

«Бидэнэр 2 мянган хүнүүдые багтаажа шадаха газова камера байгуулааб. Тиихэдэ Треблинкын газова камера юрдөө 200 хүниие багтаажа шадаха байгаа.

Алагдаһан хүнүүдые 2 врачууд шэгэдэг байгаа. Тэдэнэр хаагдагшадай шэнэ бүлэгые урдуураа ябуулжа гаргахадаа хүдэлмэри хэжэ шадахыень нэгэ тээшэнь, шадахагүйшүүлыень газова камерада хюдахын түлөө эльгээдэг байгаа. Багашуулые ямаршье ушарта хюдадаг һэн, юундэб гэхэдэ тэдэнэр хүдэлмэри хэжэ шадахагүй байгаа». Гэршын өөрынгөө бэшэмэл мэдүүлгэеэ бүхыдэнь үшөө дахин батлахадань, гэмнэгшэ Эмин хадаа гэршэдэ ондоо асуудалгүйб гэжэ Трибуналда мэдүүлнэ.

Судья Биддлын асуудалда харюусан, Германида 900 тухай «ажалай лагерьнууд» бии һэн, тэндэнь элдэб национальностиин хариин гүрэнүүдэй хүнүүд байгша һэн гэжэ гэршэ мэдээсэнэ. Гэршын мэдэрһэнэй ёһоор эдэ лагерьнуудтахи ажабайдалай условинууд концлагерьнуудайхиһаа һайн бэшэ байгаа.

Японидохи парла[…] һунгалтанууд […]

ТОКИО, апрелиин 15. (ТАСС). […] валха эрхэтэй байһан мил[…] хүнүүд һунгуулиин списогт[…] дутуутайгаар хэгдэһэн дээр[…] дынгөө һунгуулиин эрхые х[…] даагүй байна гэжэ «Миппо» […] на. Тоцины гэжэ префектур[…] валха эрхэтэй байһан 30 мил[…] хүнүүд гү, али бүхы һунг[…] процент һунгуулиин списог[…] байба. Һунгуулиин список […] Аомори городто һунгагшадай […] процентнь списогһээ зураг[…] на. Аомори городой соц[…] партиин отделени болбол энэ […] шаа префектуральна засагу[…] шаалга хэбэ. Списогуудай б[…] бигдаһан дээрэһээ Сендай г[…] тан һунгагшад, мүн Сидзуо[…] мянган һунгагшад голосовал[…] үлэбэ. Такада городто (Тоя[…] ра) список табилгада һалан[…] һаа болоожо голосовалха эрх[…] 5 мянгаһаа олон хүнүүд сп[…] лагдаагүй. Энэ городой рай[…] гэндэ 25-һаа дээшэ наһатай […] гагшад голосовалха урял[…] абаагүй.

Шэнээр һунгалтану[…] үнгэргэхые япон[…] коммунистическэ парт[…]

ТОКИО, апрелиин 16. (ТАСС). Цусин агентствын дамжуулһа[…] апрелиин 11-дэ коммунисти[…] болбол үлэмжэ тодо зүбөөр […] һунгагшадай списогтэйгээр […] тын шэнэ һунгалта үнгэргэх[…] шэлэн дэбжүүлэгдэһэн […] һунгагдаха эрхэнь тон нар[…] шалгагдаха ёһотой гэһэн эр[…] дуулгэ тунхаглаһан байна. […] список зохёохо ябадалда ех[…] дутуунууд байһан байна, эн[…] олон һунгуулиин округууд[…] дураа гутаһан ушарнууд […] заагдана. Сугинамиин район[…] засагай түлөөлэгшэ болбол сп[…] гада харюусалгатай байһан […] муугаар зохёоһонойгоо түлөө […] хыень» тусхайгаар һунгагша[…] Микаевасимын райондо болоһон […] урда тээхи суглаанууд дээрэ […] дай 10 процентһээ дээшэ х[…] гуулиин урялай хуудаһа аб[…] шоо. Иимэ байдалда үнгэргэ[…] совани хадаа арадай дура х[…] дөөр харуулһан байна гэжэ […] лошогүй гэжэ мэдүүлгэ дото[…] Кандидадуудай һунгагдаха эр[…] сэд бэшээр шалгагдаһан бай[…] дуулгэ соо баталагдана.

Майн мүрэнэй эрьедэхи […] германска сэрэгэй докум[…] элирхэйлэгдэбэ

НЬЮ-ЙОРК апрелиин 16. Ассошиэйтед пресс агентствы[…] һэнэй ёһоор, американска сэ[…] гуудай түлөөлэгшэд Майн мүр[…] ын хүмэгтэ 8 тонно германск[…] документнүүдые олоһон туха[…] хобо.

ФЕЛЬЕТОНОЙ ОРОНДО.

Цыбиков ба тэрээнэй гэмтэ ажал

Тоһо мёд элбэгтэй ажалша шаргал зүгынүүдэй тухай бэшэгдэһэн нэгэ басни бии юм. Тэдэ үнэншэ гэнэн зүгынүүдэй дунда «альбан аашатай, аляаһан айлшан бууба ха» гэжэ тэрэ басни соо хэлэгдэнэ. Теэд тэрэ аляаһан хомхой хобдог байжа, тоһо мёдыень зол зоргондоо гоожуулһан ба найралан умбаһан байгаа ха.

Зэдын аймагай Гэгээтын сомоной Лениинэй нэрэмжэтэ колхоздо түрүүлэгшэ болоожо ороһон Цыбиков тоһоной харуулшан болоожо ерэһэн шуран солбон тэрэ аляаһые айхабтар тодоор һануулна.

Ленин колхоздо ерэһэн Цыбиков аляаһандал һиипуур һулахан дуутай ерээгүй. Харин нарата үдэр дунда бууһан аадар залин шэнги һүрэтэй бартайгаар ерэһэн юм гэнэ.

Түрүүлэгшэ болоожо томилогдоһон Цыбиков колхозой анханай правлениие мүрдэжэ гүрдэжэ «хэрэг ажалаа» эхилһэн байна. Тэдэнэй дундаһаа «аниин харша дайсадые» бидэржэ захалба. 1941—45 онуудай байдалаар шалгалтын комисси эмхидхэбэшье, удаалажа олоһон юумэ юуншье байбагүй. Урда байһан түрүүлэгшэ Домбоев колхозой уставые эмдэжэ «Галай Очи» колхоздо 100 мянган түхэриг урилаар үгэһэн нэгэ факт олдобо ха. Теэд тэрэ мүнгэн эсэсэй һүүлдэ танкын колонноодо зорюулагдажа, фашистска булимтарагшадые үй бута сохижо ябаһан зөөри байшоо. Тэрэ 100 мянган түхэригэй нүхэр Домбоевой карманда ороогүй байһаниие Лениинэй нэрэмжэтэ ба «Галай Очи» колхозуудай үхи, хүбүүд, үбгэ, зэмдэггүй мэдэхэ байгаа.

Шэнэ түрүүлэгшэ Цыбиков өөрынгөө «арга методые» түрүүшын үдэрһөө байгуулба. Тэрэ методэйнь формула орёо дорёо бэшэ юм. Хайшан гээл һаа колхозой зөөри ехээр ба мэдүүлэнгүй эдихэ арга байнаб. Аха дүүнэрээ олзотой хүнгэн ажалда лагаад олоор оруулхаб гэһэн хоёр пунктһээ бүридэһэн зорилго урдаа табиба.

Энэ зорилгонуудаа бэелүүлхын тула тоогдохо ба тусхай авторитет олохо шухала байба. «Энэ үнэхөөрөө һайнаар колхозой ажалые хүтэлбэрилжэ шадаха нүхэр гээшэ ха».—гэжэ олон хүнүүд ехэхэн эдүүтэйгээр һанажа найдаһан юм.

Колхозой 3 тарган үхэр өөртөө абаад тэргэгээрээ шарууһа түөлэй хэжэ Цыбиков өөрынгөө «ажалда» оробо. Тэдэ үхэрнүүдэйнгээ зарим мяха ондоо продуктнуудаар Улан-Үдэ абаашажа худалдаһан байна. Мүн нэгэ мори, 10 хони ба 4 эрье тэрэ үедэ баһал абаба.

Бухгалтерай дансада ороһонһоонь хаража үзэхэдэ 1945 ондо 754 килограмм талха, 24 килограмм тоһо, 137 килограмм мяхан колхозой амбаарһаа Цыбиковтэ дээгүүр хэлэгдэһэн малһаа гадуур үгтэһэн байна. Бригаданууд дээгүүр ябахадаа Цыбиков хони ямаанай һайн һайн арһануудта ехэ эмээхэй, тэдэниие алгадгүй суглуулдаг байбашье, тэдэнэрээ оршо болгожо колхоздоо үгэдэггүй байба. Бухгалтериин тоогоор 138 хонитой арһан байха аад, оройдоо 77 арһа Цыбиковээр колхозой хамтада үгтэһэн байха юм.

Колхозой үхэрнүүдые Цыбиковэй гэрэй хашаада асаржа түрүүлэгшын һамганай хабаадалсалгатайгаар аладаг гурим тогтообо. Эльгэ бөөри ба өөхэн гэхэ мэтэдынь түрүүлэгшын гэртэ орожол байдаг байгаа. Энээн тухай энэ оной январьда болоһон колхозникуудай хамтын суглаанда шүүмжэлэл гарабашье, үрэ туһа болоогүй. Түрүүлэгшэ Цыбиков өөрынгөө ойрын түрэл болохо хүнүүдые һайн ажалда оруулхые бүхы хүсэ шадалаараа оролдодог ба тэдэнэртэ али болохоор эдеэ хоолой зүйл элбэг дэлбэгээр үгэдэг байба. Жэшээлхэдэ: дүрбэн Зориктуевнууд, Цыбиков Данзан гэһэн хамта 5 хүн дооро заагдаһан продукт абажа эдибэд. Сагаан талха нэгэ центнер хахад, мяха 184 килограмм, тоһо 12 килограмм гэхэ мэтэ.

Лениинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозникуудай «аза талаан буруулхадаа» газар доогуур таралаг нарһанай үнгэһэн шэнги Цыбиковэй аха дүү, аймаг түрэл газар дээрэ дүүрэн байһан байшаба. «Олон тоото түрэлөө, танихa хани нүхэдөө колхозой адууһа малаар, эдеэ хоолоор хайшан гээд хангаха ушартай гээшэб?»—гэжэ Цыбиков арга хургаа бэдэрбэ. Уданшьегүй арга олдобо ха. Колхоздо тэргэ дархалха болобот гэжэ удаахи зондо хамтын зөөриһөө таһалжа үгэбэ гэбэл: 1. Цыбиков Бадмада—табан толгой мал (Цыбиковэй эсэгэ) 2. Даблаев Цыренжапда—3 толгой мал (КТФ-гэй эрхилэгшэ) 3. Доржиев Цыбиктэ—5 толгой мал. 4. Будаев Гундун Сурунда—5 толгой мал. 5. Цыбиков Жалсарайда—3 толгой мал. 6. Гармаев Бадма Базарта—6 толгой мал гэхэ мэтэ. Тэрээнһээ гадуур, «тэргэ хэгшэдтэ» хүн бүхэндэнь хэгдэхэ тэргэ бүхэнэй 16 килограмм орооһон үгтэһэн байна. Теэд оройдоол хоёрхон тэргэ хэгдэжэ, бэшэ тэрэнүүдые хэхэ модон мүнөө хүртэр ойдоо ургаатаяа һуужа байна.

Тэргын хүлһэндэ Цыбиковэй хэлэһэн ёһоор колхоздо хэрэгээ болиһон хүгшэн зэмдэг хони малнууд үгтэһэн гэхэ. Теэд «хүгшэн зэмдэг эдэ 28 эхэ хонинууд бултадаа эрхим хонид байжа түрөөд мүнөө хурьадынь эхэһээ ехэнүүд болошонхой ябана.

Хамтадаа 148 толгой хонидые АЗО-гэй зүбшөөлгүйгөөр хороогоо. Мүн январь һарада шонодо баригдаһан 77 хонидой мяхые худалдажа мүнгөөрэнь хонидые худалдан абаха гэжэ Улан-Үдэ абаашажа худалдаһан юм. Теэд мяха худалдаһан тэрэ мүнгэеэ ондоо хэрэгтэ зорюулһан дээрэһээ колхоздо гарза болоһон 77 хонин хүлһээрээ бодхоогдоогүй. Харин «һүнһэнүүдэнь» мүнөө хүртэр колхозой хонидоор гү, али Цыбиковэй хэрээс сааршан дээрэ амиты ябаһаар лэ байха юм.

Мүн элдэб хүнүүдтэ 10 толгой эрхим һайн хонид «урилаар» үгтэһэн аад лэ бусаагдаагүй байхаһаа гадна, зарьманиинь «гаргаша болон бэшэгдэһэн» байна. Жэшээлхэдэ Раднаев Д. Ж. (анханда АНК-гэй түрүүлэгшын орлогшо байһан) «Улаан Пчетуй» колхозой член Айсуева гэхэ мэтэ болоно. Иимэһээ хамтадаа 350 эхэ хонид колхозой хороиһоо хуули бусаар хюдагдаһаншье һаа, аймагта хүргэгдэһэн саарһан соо 134 толгойнь амиды тоотой ябана.

Хаагуураашье түрүүлэгшэ Цыбиковэй түрэл тухэм болоожо шадахагүй байһан зарим колхозникууд, туһаламжа, харууһа тон ехээр хүлеэхэ байдалтайшье һаа, ямаршье туһа үзэдэггүй байна. Мүн зөөжэ ерэһэн Колесников, Шахмоева (эрэ нүхэрэнь фронтдо алагдаһан, 5 хүүгэдтэй эхэ) гэгшэд ямаршье туһаламжа, тэдхэмжэ абаагүй байһаар байна.

«Мал тэжээгшэ ама тоһодохо» гэжэ арад зон соо хэлсэдэг. Үнэхөөрөөшье малай аша туһа далай шэнги элбэг ехэ гээшэл даа. Теэд арадай энэ мэргэн үгые Лениинэй нэрэмжэтэ колхозой малые үдэр һүнигүй оролдожо харагшадта хэлээ һаа наадалһан шэнги болохобди. Ушар юуб гэхэдэ, дал хашаагай хажууда орбйдооошье ошодоггүй Зориктуевтан, Цыбиковтэн садажа санхадатараа «амаяа тоһодоод» үнэхөөрөө мал харалашад, үбэл хабарай һалхи наранда хара шара болошод түлбэри абадаггүй байна.

Түрүүлэгшэ Цыбиковэй түрэл болохо Гомбо Зориктуев октябрь һарада гэрлэһэн байна. Тэрээн шэнги ехэ «хотоймо хурим, нахима найр» Гэгээтын түхэреэн соо һая наашыншье болоогүй һэн ха. Колхозой амбаарһаа үгтэһэн продуктнуудай заримадые хаража үзэбэл тэрэ хурим түрын хэр зэргэ элбэг баянаар үнгэрһыень тэрээндэ хабаадаагүйшүүл ойлгожо абаха юм. Талхан—1 центнер, мяхан 30 килограмм, тарган эрьенүүд—2 гэхэ мэтэ.

Түрүүлэгшэ Цыбиков залуушуудай айл болоожо түбхинэхэдэ үнэн зүрхэнһөө баясалаг халаа энэ зэргэ «тэдхэмжэ» үгөө бэзэ гэжэ зарим нүхэд ойлгожо болохо. Арайшье тиимэхэн бэшэл байгаа хаш. Тэрэ үедэ айл болон гэрлэһэн тус колхозой колхозник Дашиев Цырен-Доплок гэжэ хүбүүнэй хурим түрэдэ […] амбаарһаа хэшэг «тэдхэмжэ» […] байхаһаа гадна, бэрэ басага[…] мори тэргэшье үгэхэгүй ж[…]

Тарган мяха эдижэрхёод о[…] ябаһан түрүүлэгшэ Цыбиковэй […] арсалан барасһаашье һүртэй […] байдаг. Колхозникуудые гансаа[…] харааһыень тоолохо болоо һаа […] дээрэ багтахагүй юм.

Өөрынгөө колхозые «батага[…] гаар» һорожо түрүүлэгшэ […] сэдьхэл үшөөл ханабагүй. […] Иркутск ошожо, тэндэһээ […] сай абаад Улан-Үдэ асаржа […] горыень 100 түхэригөөр ху[…] муухай спекуляци дээрмэ эх[…]

Лениинэй нэрэмжэтэ колхоз[…] шэ Цыбиковэй багахан саг[…] ябуулһан «хэрэг ажалайнь» […] энэ зэргээр хизаарлаябди.

Дээрэ хэлэгдэһэн зүгын […] иимэ куплетээр дүүрэнэ […]

Ажалгүй зайран аляаһа[…]
Адага шүбгөөр хадхаба.
Албан ёһоор мушхэжэ
Асуулта шүүбэриинь аба[…]

Энэ гуримаар өөрынгөө энэ […] муухай «хэрэг ажалай» тү[…] жа, «албан ёһоор» мушхүүл[…] биковтэшье хүрэжэ ерээд б[…]

Энэ «албан ёһоор хэгд[…] шүүбэри» Советскэ арадай […] хатуутаарань хэгдэхэ бэзэ г[…] бүхы уншагшад болон Лени[…] нэрэмжэтэ колхозой колхозн[…] зэн хүсэхэ байна.

Ч. ЦЫДЕН[…]

Харюусалгата редактор Ц. Д. ДАМДИ[…]

АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн) ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности —7-89. сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6-03 (2 зв.). об'явлений 2-64 (2 зв.).

Н—00592. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР.